

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och lagen om fritt bildningsarbete

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning, lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och lagen om fritt bildningsarbete ändras. Genom de föreslagna lagarna ändras bestämmelserna om att bevilja, ändra och återkalla tillstånd att ordna gymnasieutbildning och yrkesutbildning och tillstånd att driva läroanstalter inom fritt bildningsarbete. Enligt förslaget är det fortfarande undervisnings- och kulturministeriet som beslutar om tillstånden. När lagarna trätt i kraft upphör giltigheten för de tillstånd som beviljats på

grundval av de tidigare bestämmelserna att gälla. Däremot föreslås tillstånd att driva läroanstalter enligt lagen om fritt bildningsarbete fortsatt ska vara i kraft, men att undervisnings- och kulturministeriet ska bedöma huvudmännens ekonomiska förutsättningar att driva respektive läroanstalt och kan på basis av bedömningen besluta att återkalla tillståndet. Propositionen hänför sig till genomförandet av regeringens strukturpolitiska program.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Gymnasieutbildning	4
Grundläggande yrkesutbildning	6
Yrkesinriktad vuxenutbildning	7
Fritt bildningsarbete	8
Antagning av studerande till grundläggande yrkesutbildning	11
2.2 Bedömning av nuläget	11
Gymnasieutbildning	12
Grundläggande yrkesutbildning	13
Yrkesinriktad vuxenutbildning	13
Fritt bildningsarbete	14
Antagning av studerande i grundläggande yrkesutbildning	14
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	14
3.1 Målsättning	14
Gymnasieutbildningen	15
Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning	16
Det fria bildningsarbetet	17
3.2 Alternativ	18
3.3 De viktigaste förslagen	18
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	20
4.1 Ekonomiska konsekvenser	20
4.2 Konsekvenser för myndigheterna och utbildningsanordnarna	21
4.3 Samhälleliga konsekvenser	21
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	22
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	25
DETALJMOTIVERING	26
1 LAGFÖRSLAG	26
1.1 Gymnasielagen	26
1.2 Lagen om grundläggande yrkesutbildning	30
1.3 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	35
1.4 Lagen om fritt bildningsarbete	40
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	42
3 IKRAFTTRÄDANDE	42
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	43
LAGFÖRSLAG	45
1. Lag om ändring av gymnasielagen	45
2. Lag om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning	47
3. Lag om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	50
4. Lag om ändring av lagen om fritt bildningsarbete	52

BILAGA.....	54
PARALLELLTEXT.....	54
1. Lag om ändring av gymnasielagen	54
2. Lag om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning.....	57
3. Lag om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning	62
4. Lag om ändring av lagen om fritt bildningsarbete.....	67

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Den 29 november 2013 beslutade regeringen om genomförandet av det strukturpolitiska programmet. Enligt beslutet ska nätet av utbildningsanordnare på andra stadiet komprimeras så att starka anordnare av gymnasie- och yrkesutbildning (grund- och tilläggsutbildning) får bättre verksamhetsmöjligheter och den regionala tillgången till fortsatta studier och utbildning med inriktning på behoven i arbetslivet kan säkerställas.

Den 25 mars 2014 fattade regeringen beslut om genomförandet av det strukturpolitiska programmet som ett led i planen för de offentliga finanserna. Enligt beslutet kommer nätet av utbildningsanordnare på andra stadiet att omstruktureras. Enligt samma beslut ska de som har avlagt en yrkesexamen på andra stadiet huvudsakligen hänvisas till utbildning som förbereder för fristående yrkesexamen. Detta ska genomföras med hjälp av ändringar i författningarna.

Enligt programmet för statsminister Alexander Stubbs regering bygger programmet på programmet för statsminister Jyrki Katainens regering, på det strukturpolitiska programmet och på riktlinjerna för genomförandet av det strukturpolitiska programmet och för anpassningen av den offentliga ekonomin. Programmet för regeringen Katainen 2011—2015 och målen i programmet gäller fortfarande. Finansieringen av och strukturen för yrkesutbildning och allmänbildande utbildning på andra stadiet läggs om före 2017, sågs det i regeringsprogrammet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Gymnasieutbildning

Regleringen av tillstånd att ordna gymnasieutbildning bygger på gymnasielagen (629/1998). Även om största delen av gymnasieutbildningen ordnas av kommuner, så har kommunerna ingen lagstadgad skyldighet likt den som gäller anordnande av grundläggande utbildning när det gäller gymnasieutbildning, utan anordnandet bygger på tillstånd att ordna gymnasieutbildning som beviljas av undervisnings- och kulturministeriet.

Enligt 3 § 1 mom. i gymnasielagen kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att ordna gymnasieutbildning, om de uppfyller villkoren för tillstånd. Tillstånd kan också beviljas för undervisning utomlands. Tillståndet inbegriper rätten att ordna utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning. Gymnasieutbildning kan också, enligt vad ministeriet beslutar, ordnas i statliga läroanstalter.

I 4 § 1 mom. i gymnasielagen föreskrivs det om villkoren för att bevilja tillstånd för gymnasieutbildning. En förutsättning för tillstånd är att utbildning behövs och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. När de yrkesmässiga förutsättningarna bedöms ska man bland annat beakta att lärarna uppfyller behörighetskraven för personal inom undervisningsväsendet som ger gymnasieutbildning enligt förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). När det bedöms om utbildning behövs ska man ta hänsyn till bland annat hur många som söker till gymnasieutbildning i proportion till storleken på hela åldersklassen. Om tillstånd beviljas eller inte är baserat på lämplighetsprövning utifrån alla dessa omständigheter. Gymnasieutbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. Vidare får utbildningsanordnaren inte dela ut överskott eller någon förmån på verksamheten till sina ägare.

I 4 § 2 mom. i gymnasielagen anges det vad som ska ingå i tillståndet att ordna gymnasieutbildning. Tillståndet ska ange de kommuner där utbildningen ordnas, undervisningsspråket, den form som utbildningen ordnas i, en särskild utbildningsuppgift och andra behövliga villkor för att ordna utbildning.

I 4 § 2 mom. i gymnasielagen anges det vad som ska ingå i tillståndet att ordna gymnasieutbildning. Tillståndet ska ange de kommuner där utbildningen ordnas, undervisningsspråket, den form som utbildningen ordnas i, en särskild utbildningsuppgift och andra behövliga villkor för att ordna utbildning.

ningen. Med den form som utbildningen ordnas i avses att utbildningen helt eller delvis ordnas som närundervisning eller distansundervisning eller att gymnasiet lärokurs eller en del av den avläggs genom prov, som genomförs och bedöms av utbildningsanordnaren, oberoende av hur de studerande har inhämtat de nödvändiga kunskaperna och färdigheterna. Tillståndet kan avgränsas till bara en viss del av den form som utbildningen ordnas i, exempelvis till distansundervisning.

Tillståndet kan ange en särskild utbildningsuppgift för utbildningsanordnaren. Uppgiften har berättigat innehavaren av tillståndet att avvika från den av statsrådet utfärdade förordningen om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i gymnasiet som avses i gymnasielagen (942/2014).

Den särskilda uppgiften kan till exempel handla om att ge ett eller flera läroämnen särskild prioritet, att ge undervisning på ett främmande språk eller att tillhandahålla undervisning för International Baccalaureate. I dag har 42 utbildningsanordnare en särskild utbildningsuppgift, och i synnerhet stora städer har ett flertal särskilda utbildningsuppgifter. Utbildningsanordnarna anholder i stor utsträckning om särskilda utbildningsuppgifter trots att statsrådets ovan nämnda förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen ger dem mycket stor valfrihet i fråga om utbildningsutbudet.

Styrningen av gymnasieutbildningen består av dels lagstiftning om verksamhet och finansiering, dels bestämmelser och föreskrifter som utfärdas med stöd av den, till exempel om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i gymnasieutbildningen, grunderna för läroplanen och läroplanerna som upprättas utifrån dem, tillståndsförfarandet för ordnande av utbildning, utbildningsutvärdering och annan kunskapsstyrning. Tillståndet är inte något verktyg för att styra gymnasieutbildningen kvantitativt, och utbildningsanordnaren kan fritt anta studerande. Styrningen sker huvudsakligen via det finansiella systemet.

Gymnasieutbildning ordnas i gymnasier, vuxengymnasier och andra läroanstalter. Ut-

bildningsanordnaren beslutar om inrättandet av läroanstalter i den kommun eller de kommuner som anges i tillståndet att ordna utbildning samt om läroanstalternas namn. Vid samma läroanstalt kan även ordnas utbildning som faller under annan lagstiftning, såsom lagen om grundläggande utbildning eller lagen om yrkesutbildning.

Enligt förarbetena till gymnasielagen har avsikten med tillståndet att ordna utbildningen inte varit att besluta separat om utbildning som ska ordnas för unga respektive vuxna, utan utgående från tillståndet att ordna utbildning kan utbildning i enlighet med utbildningsanordnarens beslut ordnas för studerande i alla åldrar. Enligt förslaget ska bestämmelsen utvidgas till att även gälla samkommuner. Innan gällande lag trädde i kraft kunde de endast beviljas tillstånd att driva vuxengymnasier, vilket i regel även var praxis.

Antalet nybörjarplatser inom gymnasieutbildning regleras inte, utan det är utbildningsanordnaren som har rätt att besluta om nybörjarplatser och deras antal. Enligt 19 § i gymnasielagen har den som ansöker om tillträde till gymnasium rätt att söka till vilket gymnasium han önskar. I ansökningsförfarandet ska de sökande behandlas på lika grunder oavsett den sökandes hemkommun.

Största delen av tillstånden att ordna utbildning förpliktigar den som ordnar utbildningen att göra det på finska. Det finns 31 utbildningsanordnare som ordnar utbildning på svenska. En del städer har tillstånd att ordna gymnasieutbildning på vardera språket.

Undervisnings- och kulturministeriet kan återkalla tillståndet om utbildningen inte uppfyller villkoren i 1 mom. eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med gymnasielagen eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdas med stöd av den. Lagstiftningen ger inte ministeriet några tydliga befogenheter att ändra tillståndet på eget initiativ, utan ändringarna har gjorts på ansökan av utbildningsanordnaren.

Grundläggande yrkesutbildning

För att ordna grundläggande yrkesutbildning krävs tillstånd av undervisnings- och kulturministeriet. I 8 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) ingår bestämmelser om utbildningsanordnare. Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning. Utbildning kan också, enligt vad ministeriet beslutar, ordnas på statliga läroanstalter. I 9 § ingår det bestämmelser om tillstånd att ordna utbildning. En förutsättning för att få tillstånd är att utbildning behövs och att den sökande har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. I tillståndet anges utbildningsuppgiften, som innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsstadier, utbildningsområden, examina, undervisnings- språket, de kommuner där utbildningen kan ordnas, antalet studerande, en särskild utbildningsuppgift, den form som utbildningen ordnas i och andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra bestämmelserna, om utbildningsområdena, examina och antalet studerande och andra bestämmelser om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet.

Utbudet av yrkesutbildning regleras nationellt genom styrning via tillståndet. Genom bestämmelserna om tillstånd att ordna utbildning styrs uppfyllelsen av vissa utbildningspolitiskt viktiga mål, som till exempel anpassning och nyorientering av antalet studerande inom grundläggande yrkesutbildning eller genomförande av ungdomsgarantin.

De viktigaste elementen i styrningen av yrkesutbildningen är regleringen på grundval av tillståndsförfarandet och det finansiella systemet, som är nära förknippat med förfarandet. Via regleringen och det finansiella systemet kan man styra utbildningsutbudet så att det tillgodoser behoven inom olika arbetslivsområden. Å andra sidan säkerställs det också att det finns tillgång till utbildning i

hela landet och i båda språkgrupperna. Utbildningsanordnarens totala antal studerande är lika med det maximala bidraget till grundläggande yrkesutbildning. Utbildningsanordnaren kan anta fler studerande, men statsandelbeloppet kan inte vara högre än för det maximala antalet i tillståndet. Utbildningsanordnaren bestämmer själv hur utbildningen ska organiseras och inom ramen för tillståndet hur utbildningen ska fördelas regionalt utifrån utbildningsbehoven.

Vad beträffar grundläggande yrkesutbildning på läroanstalt är reglerna för antalet studerande i tillståndet, finansieringen i förväg och den slutliga finansieringen för utbildningsanordnaren och beredningen av anslagsbehovet under det aktuella momentet i statsbudgeten nära förknippade med varandra.

I 17 § i lagen om yrkesutbildning ingår det bestämmelser om läroavtalsutbildning. Med läroavtalsutbildning avses studier som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och inom ramen för arbetsavtalsförhållande och som kompletteras med teoretiska studier. Utbildningsanordnarna kan ordna läroavtalsutbildning utan kvantitativ reglering. Denna utbildningsform tillämpas huvudsakligen i utbildning för vuxna.

Yrkesutbildningen anpassas huvudsakligen till behoven i de ekonomiska regionerna, landskapen eller hela landet och i många avseenden också till behoven inom olika branscher.

Undervisnings- och kulturministeriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning om utbildningen inte längre uppfyller kraven för att bevilja tillstånd (utbildningsbehov, yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar) eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med lagen eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

I dagsläget har åtta utbildningsanordnare tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning på svenska och alla utom två har också tillstånd att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning. En del av anordnarna är små och ordnar utbildning bara inom ett utbildningsområde. Två svenskspråkiga utbildningsanordnare har tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning inom flera utbild-

ningsområden, också på finska. Dessutom har tre multidisciplinära anordnare av grundläggande utbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning med finska som undervisningsspråk tillstånd att ordna utbildning på svenska inom ett område. För närvarande pågår det en utredning om yrkesutbildningen på svenska. Den slutliga rapporten blir klar inom 2014.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Enligt 1 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) avses med yrkesinriktad vuxenutbildning yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina oberoende av hur yrkeskickligheten har förvärvats, liksom även utbildning som förbereder för dessa examina samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina. Annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än den som förbereder för fristående examina är särskilt avsedd för de behov av breddad kompetens som inte ingår i utbildning som förbereder för examina. Andra former av yrkesinriktad tilläggsutbildning är exempelvis hygienpass, certifikat för heta arbeten och annan kortvarig utbildning.

Tillståndet att ordna utbildning är grunden för utbildning som förbereder för yrkesexamen och specialyrkesexamen samt annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas inom ramen för det statsandelsfinansierade utbildningssystemet. Enligt 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt yrkesinriktad tilläggsutbildning. Utbildning kan, enligt vad ministeriet beslutar, också ordnas i statliga läroanstalter.

Enligt 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning är en förutsättning för att yrkesinriktad tilläggsutbildning ska ordnas enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning att utbildningen behövs och att den sökande har

yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. I bedömningen av huruvida utbildningen behövs, beaktas även det övriga regionala branschvisa utbildningsutbudet som avses i lagen. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges den utbildningsuppgift som den sökande ska sköta. Enligt 5 § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning innehåller utbildningsuppgiften behövliga bestämmelser om undervisningsspråket, utbildningsområden, antalet studerandeårsverken samt läroavtal i utbildning som förbereder för fristående examina och i annan yrkesinriktad tilläggsutbildning och om en särskild utbildningsuppgift för dessa samt om en utvecklings- och serviceuppgift för arbetslivet och om andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen och examina.

Beträffande tillstånd för utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen i form av fristående yrkesexamen gäller bestämmelserna i 8 och 9 § i lagen om yrkesutbildning.

Enligt 4 § 3 mom. i lagen om yrkesinriktad yrkesutbildning ordnas utbildning enligt den lagen i yrkesutbildningscentrer för vuxna, riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter och andra läroanstalter samt i form av läroavtalsutbildning. Utbildning kan ordnas också i en särskild yrkesläroanstalt som ordnar sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som huvudsakligen behövs för att utbildningsanordnaren eller dennas medlemssammanslutning ska kunna bedriva verksamhet. Därutöver kan utbildning ordnas i form av yrkesinriktad tilläggsutbildning som en utbildningsanordnare eller ett samfund huvudsakligen ordnar i en specialyrkesläroanstalt. Utbildningsanordnaren beslutar om inrättande av läroanstalter och om deras namn.

En del av dem som ordnar yrkesinriktad tilläggsutbildning ordnar dessutom vuxenutbildning i stor skala i form av arbetskraftsutbildning och avgiftsbelagd service för företag och offentliga samfund.

Sammanlagt tio utbildningsanordnare har tillstånd att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning på svenska och nio tillstånd att ordna läroavtalsutbildning på svenska. Bara fem

av dem som har tillstånd för att ordna läroavtalsutbildning har verksamhet som kan finansieras.

Specialyrkesläroanstalter är läroanstalter som drivs av företag inom industrin eller tjänstesektorn. De utbildar anställda i första hand för företagets behov. Utbildningen är av den karaktären att den kan ordnas direkt och rent konkret för behoven i företagen. En del av specialyrkesläroanstalterna betjänar hela branscher.

Inom yrkesinriktad tilläggsutbildning är tillståndet att ordna utbildning inte något primärt instrument för att reglera utbildningen i kvantitativt hänseende eller rikta in den på särskilda områden. I stället styrs utbildningen i hög grad via det finansiella systemet. Utbildningsuppgiften har emellertid i förekommande fall kunnat kompletteras med bindande skyldigheter för utbildningsanordnaren. Det kan vara bestämmelser om att tillhandahålla viss utbildning som behövs på nationell eller regional nivå eller tilläggsutbildning i form av specialundervisning. Därmed har man via tillstånden kunnat förlägga tilläggsutbildningen till vissa regioner eller utbildningsområden både för aktuella och för bestående särbehov. Ett flertal utbildningsanordnare får ordna utbildning utan restriktioner inom alla utbildningsområden, men för en del av dem är rätten begränsad till ett visst utbildningsområde eller vissa utbildningsområden.

Samarbetet med arbetsplatserna är en viktig del av utbildningen eftersom den yrkesinriktade vuxenutbildningen i första hand vänder sig till den yrkesverksamma vuxna befolkningen. Det är viktigt att utbildningen är arbetslivsinriktad, och den är ofta förlagd till arbetsplatser. Utbildningsanordnarna har kunnat ges en särskild utgift att utveckla och betjäna arbetslivet och den har ofta varit kopplad till uppgiften att ordna utbildning. Under årens lopp har den särskilda uppgiften införlivats i utbildningsanordnarnas grundläggande uppgifter.

Tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning innehåller kvantitativa regleringar som utgår från minimiantalet studerandeårsverken och antalet kalkylerade platser för läroavtal. Syftet har varit att finansieringen för

utbildningsanordnarna ska vara mer förutsägbar eftersom finansieringen utgår från minimiantalet. Minimiantalet har tryggt minimifinansieringen för en del utbildningsanordnare och blivit underlag för statsandelsfinansieringen. Men de flesta utbildningsanordnare har ordnat betydligt mer utbildning än minimiantalet förutsätter. I och med att volymen i statsbudgeten har fastställts till ett högre antal än det sammanlagda antalet för tillstånden, är den verksamhet som finansieringen grundar sig på hos de flesta utbildningsanordnare betydligt större än minimiantalet i tillståndet.

Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om ändring i tillstånd att ordna utbildning. Ministeriet kan ändra utbildningsuppgiften eller andra bestämmelser utan ansökan, om utbildningsutbudet klart avviker från behovet av utbildning. Dessutom kan ministeriet utan ansökan ändra antalet studerandeårsverken eller läroavtal i tillståndet, om utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till klart mindre volym än vad som anges i tillståndet. I regel sker ändringarna i tillståndet dock på utbildningsanordnarens ansökan.

Ministeriet kan därutöver återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om tilläggsutbildning inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som annars föreskrivs för tillståndet eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas ska undervisnings- och kulturministeriet vid behov ge utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

Fritt bildningsarbete

Bestämmelser om verksamheten vid och finansieringen av läroanstalter för fritt bildningsarbete finns i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998). Läroanstalter för fritt bildningsarbete är medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, idrottsutbildningscenter och studiecentraler. Lagen tillämpas dessutom på läroanstalten Snellmankorkeakoulu som ordnar lärarutbildning en-

ligt Steinerpedagogiken och annan utbildning.

I 2 § ingår det allmänna bestämmelser om uppgifterna för respektive läroanstalter.

Medborgarinstituten utgår från lokala och regionala bildningsbehov och de erbjuder de studerande möjligheter att bedriva studier efter eget val och utveckla sina medborgarfärdigheter.

Folkhögskolor är internat för heltidsstudier. De tillhandahåller unga och vuxna personer möjligheter till frivilliga studier, förbättrar de studerandes studiefärdigheter och fostrar dem som individer och samhällsmedlemmar.

Sommaruniversiteten är läroanstalter inom det regionala utbildningsutbudet. De fokuserar på öppen högskoleundervisning och svarar på andra kompetens- och bildningsbehov så att också den högskoleutbildade befolkningens behov beaktas.

Idrottsutbildningscenter är internat på riksnivå eller regionala läroanstalter och de ordnar undervisning på heltid. Deras uppgift är att ordna den typen av undervisning för hela befolkningen som främjar motion, idrott, välmående, välfärd och hälsa samt undervisning och träningsverksamhet som betjänar idrottsorganisationernas och idrottsföreningarnas verksamhet.

Studiecentraler är läroanstalter på riksnivå. De ordnar studier självständigt eller i samarbete med frivillig- och kulturorganisationer i syfte att främja livslångt lärande, välmående och välfärd, ett aktivt medborgarskap och demokrati samt verksamhet i det civila samhället. Dessa läroanstalter kan i sin utbildningsuppgift också betona grunden för sina värderingar, sin ideella grund och sina pedagogiska mål eller särskilda utbildningsuppgifter.

Läroanstalter för fritt bildningsarbete kan också ordna utvecklings- och serviceverksamhet som stöder utbildningen eller på nära anknyter till den (avgiftsbelagd service).

Enligt 4 § i lagen om fritt bildningsarbete kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att driva sådana läroanstalter som avses i lagen. En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att det finns ett bildningsbehov och att den

sökande har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalten och ordna utbildningen. Läroanstalter får inte inrättas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. Ett tillstånd ska innehålla uppgifter om huvudmannen och läroanstalten. Dessutom ska tillståndet lägga fast läroanstaltens utbildningsuppgift, undervisningsspråk och vid behov dess särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnandet av utbildningen. Beslut om ändringar i tillståndet fattas av undervisnings- och kulturministeriet. En kommun eller samkommun kan slå samman sina läroanstalter för fritt bildningsarbete med andra läroanstalter som den driver.

Utbildningen utmynnar inte i någon examen, men läroanstalterna kan också ha tillstånd att ordna examensinriktad utbildning, till exempel grundläggande yrkesutbildning. I sådana fall tillämpas verksamhets- och finansieringsbestämmelserna för respektive utbildning. Framför allt folkhögskolorna brukar ordna grundläggande yrkesutbildning, gymnasieutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning vid sidan om utbildning för fritt bildningsarbete. Av samtliga 79 huvudmän som driver folkhögskolor har 42 också tillstånd att ordna yrkesutbildning. Fem huvudmän har dessutom tillstånd att ordna gymnasieutbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan, sedan huvudmannen hörts, återkalla tillståndet att driva läroanstalten, om bestående förändringar i bildningsbehovet eller andra välgående skäl i anslutning till ordnandet av utbildningen kräver det eller om utbildningen ordnas i strid med lagen eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Angående förvaltningen av privata läroanstalter gäller vad som bestäms i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten eller privata (634/1998), om inte något annat föreskrivs i lagen om fritt bildningsarbete.

Tillstånd att ordna gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning samt tillstånd att driva läroanstalt inom det fria bildningsarbetet

Av nedanstående tabell framgår antalet tillstånd att ordna utbildning och tillstånd att driva läroanstalt. Man bör emellertid observera att en och samma huvudman kan ha mer än ett tillstånd att ordna utbildning eller driva läroanstalt. Till exempel de största städerna

har i regel tillstånd att ordna gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning (inklusive läroavtalsutbildning) samt tillstånd att driva läroanstalt. De stora utbildningssamkommunerna har i regel tillstånd för medborgarinstituten att ordna grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning, och i vissa fall även tillstånd att ordna gymnasieutbildning och tillstånd att driva läroanstalt inom det fria bildningsarbetet.

Tabell 1. Tillstånd att ordna utbildning och tillstånd att driva läroanstalt

	Tillstånd att ordna utbildn./ driva läroanstalt 1.1.2014	Kommuner	Samkommuner	Privata	Staten
Gymnasieutbildning ¹	270	228	5	36	1
Grundläggande yrkesutbildning ²	131	11	35	84	1
Yrkesinriktad tilläggsutbildning	174	12	34	128	
Läroavtalsutbildning	154	12	35	106	1
Specialyrkesläroanstalter	26			26	
Medborgarinstitut	187	160	2	25	
Folkhögskolor	79	2	5	72	
Studiecenter	11			11	
Sommaruniversitet	20	1	4	15	
Idrottsutbildningscenter	14		1	13	

¹ Gymnasieutbildning ordnas av universitetet vid 8 normalskolor och av staten i två språkskolor och Europaskolan i Helsingfors samt utomlands, i Spanien.

² Staten ordnar utbildningen vid Sameområdets utbildningscentral.

Tabell 2. Anordnarna av gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning samt läroavtals utbildning, i storleksordning

Verksamhetens omfattning ¹	under 100	100-500	501-1000	1001-2500	2501-3000	3001-4000	4001-5000	över 5000
Gymnasier								
Antal studerande	94	146	21	14	1	1	3	2
Grundl. yrkesutbildning								
Antal studerande i tillståndet att ordna utbildning	42	33	14	21	4	5	4	7
Yrkesinriktad tilläggsutbildning								
studerandeårsverken	88	52	2					
Läroavtalsutbildning²								
Kalkylerat antal läroavtal	22	34	13	7	2			

¹ Här ingår inte det tillfälliga extra antalet studerande pga ungdomsgarantin

² Sammanlagt 80 innehavare av tillstånd att ordna utbildning har ingen läroavtalsutbildning alls

Under årens lopp har nätverket av utbildningsanordnare och huvudmän för läroanstalter förändrats.

Det nuvarande gymnasienätet som täcker hela landet byggdes upp ända till senare hälften av 1980-talet, varefter nya tillstånd att ordna gymnasieutbildning knappt har beviljats. De viktigaste förändringarna i nätverket av anordnare av gymnasieutbildning på 2000-talet har skett i anslutning till förändringar i kommunstrukturen.

För yrkesutbildningens del har målet varit att koncentrera utbildningsanordnarna till starkare och bredare helheter.

Undervisnings- och kulturministeriet har genom rekommendationer som utfärdats 2006, 2007 och 2009 styrt koncentrationen av utbildningsanordnare inom yrkesutbildningen. På ett undantag när har inga nya beviljats sedan 2011, utom i sådana fall en eller flera anordnarorganisationer har gått samman och deras verksamhet därmed uppgått i en redan existerande utbildningsanordnares verksamhet. Flera fusioneringsprojekt är fortfarande aktuella. Dessa åtgärder har lett till att antalet utbildningsanordnare sjunkit avsevärt. Vid ingången av 2005 fanns 181 utbildningsanordnare, och vid ingången av 2014 var de 131.

Tillstånden att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning reviderades år 2006. Anordnarnätet har däremot knappt alls förändrats.

Inom ramen för utvecklingsprogrammet för det fria bildningsarbetet som genomfördes 2009—2012, eftersträvade man bland annat att koncentrera nätverket av huvudmän. Ministeriet stödde projekt för strukturutveckling genom statsunderstöd. Samtliga tillstånd att driva läroanstalt reviderades och vissa huvudmän beviljades tillfälligt tillstånd. Förändringarna i huvudmannanätet förblev dock ringa.

Antagning av studerande till grundläggande yrkesutbildning

Utgångspunkten för utbildningen är att de studerande fritt kan söka in och bli antagna till den utbildning de önskar. Bestämmelser om grunderna för antagning av studerande

finns i 27 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Huvudregeln är att den som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs kan antas som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Utbildningsanordnaren beslutar om andra grunder för att anta studerande och om eventuella inträdesprov eller lämplighetstest. Enhetliga antagningsgrunder måste tillämpas på samtliga sökande.

Enligt 1 § i statsrådets förordning om gemensam ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014) tillämpas gemensam ansökan vid antagning av studerande till grundläggande yrkesutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Enligt 3 mom. får dock inte den som efter den grundläggande utbildningen redan har avlagt en yrkesinriktad grundexamen, någon annan yrkesexamen, till exempel yrkesexamen eller specialyrkesexamen, eller högskoleexamen, delta i gemensam ansökan.

Tanken bakom bestämmelsen har i första hand varit att anslå de examensinriktade studieplatserna inom den grundläggande yrkesutbildningen för unga och studerande utan examen på andra stadiet. Möjligheterna för studerande att söka in till yrkesutbildning har dock inte begränsats, utan de har kunnat söka in till grundläggande yrkesutbildning utanför gemensam ansökan. I dessa situationer är det utbildningsanordnaren som bestämmer om ansökningsförfarandet och grunderna för antagning av studerande. Yrkesinriktad vuxenutbildning, inklusive grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående yrkesexamen, ingår inte i den gemensamma ansökan.

2.2 Bedömning av nuläget

Globaliseringen innebär att en gedigen allmänbildning och en yrkeskompetens som bygger på den blir allt viktigare. Samhället blir allt mer komplext, och ett aktivt medborgarskap förutsätter att alla har en tillräcklig kompetensgrund.

I arbetslivet flyttar stora delar av den industriella varuproduktionen till låglöneländer och antalet anställda i monteringsuppgifter minskar ytterligare. Att upprätthålla skräddarsydda produktions- och servicekedjor som baserar sig på en hög innovations- och förädlingsgrad kan bli våra nationella styrkor.

Digitaliseringen, automatiseringen och robotiseringen kommer i allt högre grad att påverka produktion och service. Utvecklingen medför betydande förändringar i fråga om arbetes innehåll, och yrkesstrukturen kommer att påverkas av kompetenskraven på arbetskraften. En del av de nuvarande yrkena försvinner och nya yrken med andra arbetsuppgifter kommer till.

I alla faser av arbetslivet kommer utbildningen att bli allt viktigare för att vi ska kunna möta förändringarna på arbetsmarknaden. För att svara på de individuella utbildningsbehoven behövs flexibla sätt att förvärva grundläggande färdigheter och ny specialkompetens samt uppdatera sin yrkesskicklighet.

Den ovan beskrivna utvecklingen innebär att det blir allt viktigare att hela befolkningen har möjligheter att utbilda sig. Alla unga måste ges möjlighet till antingen gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. De vuxnas möjligheter att utöka sitt kunnande blir allt viktigare. De studier det fria bildningsarbetet kan erbjuda bidrar till medborgarnas förmåga att förstå förändringen och anpassa sig till den.

Det nuvarande nätet av utbildningsanordnare har under decenniernas gång blivit rätt splittrat, och svarar inte till alla delar mot behovet av utbildning idag. Situationen tillspetsas av att utbildningsanordnarna tvingas reagera på den förändrade verksamhetsmiljön i ett läge där resurserna krymper.

Hållbarhetsgapet i de offentliga finanserna gör att de tillgängliga resurserna krymper och kraven på större effektivitet ökar. Sparbetningen inom gymnasieutbildningen, den yrkesinriktade grund- och tilläggsutbildningen och det fria bildningsarbetet kräver en betydande modernisering av hur verksamheten bedrivs och strukturerna samt att de krympande resurserna fokuseras på ett effektivt sätt. Arbetsfördelningen bör utvecklas, men

så att den möjliggör ett specialiserat utbildningsutbud.

Fältet för gymnasieutbildning, yrkesinriktad grund- och tilläggsutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning samt nätverket av huvudmän som bedriver fritt bildningsarbete är alltför splittrat för att man i ett läge där verksamhetsmiljön är stadd i förändring och resurserna krymper förmår reagera på ett kontrollerat sätt, så att medborgarnas kompetensbehov kan tillfredsställas jämlikt i samtliga delar av landet.

I fortsättningen krävs det dessutom att utbildningsanordna blir bättre på att samverka, reagera och satsa på specialisering för att kunna möta förändringarna med framgång. I ett läge med krympande resurser och växande utmaningar gäller det att koncentra sig på kvalitet och rätt tidsmässig matchning i verksamheten.

Gymnasieutbildning

Merparten av dem som ordnar gymnasieutbildning är kommuner, och kommunstrukturen återspeglas i anordnarstrukturen. I vissa regioner är kommunerna små. Följaktligen är anordnarnätet tätt och verksamhetsställena små. I framför allt östa och norra Finland är gymnasiekommunerna däremot geografiskt sett stora, men gymnasieårskullarna är små och beräknas bli ännu mindre.

Den strama ekonomin i kommunerna har gjort att utbildningskvaliteten har blivit lidande och många kommuner med dålig ekonomi har stora svårigheter med att ordna högkvalitativ och jämlik gymnasieutbildning. De åtstramade ekonomiska villkoren återspeglas i första hand i olika aspekter på utbildningens kvalitet, tillgången till behörig undervisningspersonal, mångfalden i kursutbudet och både kvantiteten och kvaliteten inom stödtjänster. Den riksomfattande styrningen anses inte stödja samarbetet mellan gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen i tillräckligt hög grad. Med informationsstyrning baserad på rekommendationer har man inte lyckats bygga upp en anordnarstruktur, som kan tillgodose efterfrågan på utbildning och behoven i arbetslivet effektivt och ekonomiskt. I ett anordnarnät likt det vi har idag

har många utbildningsanordnare svårt att organisera stödtjänster som fungerar effektivt och ekonomiskt (kontors-, fastighets-, kosthålls-, studerandehälsovårds- och ICT-tjänster). Modellen med enskilda små aktörer har inte i tillräckligt hög grad garanterat kostnadseffektiviteten till exempel när det gäller gemensam anskaffning av lärare, maskiner, lokaler eller apparatur, och alla aktörer har inte heller kunnat göra nödvändiga investeringar.

Grundläggande yrkesutbildning

Lagstiftningen om den grundläggande yrkesutbildningen har nyss reviderats. I samband med reformen stärks den kompetensbaserade definitionen av yrkesexamina samt den struktur som består av examensdelar. Reformerna träder i kraft den 1 augusti 2015, och målet är att främja uppbyggnaden av flexibla och individualiserade studievägar samt främja identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande. Riksdagen behandlar också som bäst en regeringsproposition med förslag om att till lagen om grundläggande yrkesutbildning foga bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handler för arbete och ett självständigt liv (RP 211/2014 rd). Också dessa bestämmelser avses träda i kraft den 1 augusti 2015. Reformen syftar till att möjliggöra flera individuella studievägar och att sammanföra de olika utbildningarna i övergångsskedet med sådan utbildning som syftar till examen. Syftet är att göra övergången till utbildning som syftar till examen mera flexibel samt att i fortsatta studier främja identifieringen och erkännandet av sådant kunnande som förvärvats i övergångsskedet.

Att förstärka den kompetensbaserade inriktningen och individualiserade studievägar förutsätter en personlig studieplan för varje studerande, där man fullt ut beaktar handledningen av den studerande och dennes särskilda behov, egna mål och livssituation samt de regionala kompetensbehoven i arbetslivet som kan förändras mycket snabbt, en tillräcklig dimensionering av antalet studerande

och välfungerande kanaler till arbetslivet, så att en studerande till exempel kan påskynda sina studier, införliva examensdelar även från andra yrkesexamina i sin examen eller förvärva kompetens genom utvidgad inläring i arbetet eller läroavtalsutbildning. På samma sätt kräver också ovan nämnda centrala reformer av examenssystemet och handledda utbildningar ett tillräckligt brett utbildningsutbud.

Nätverket av utbildningsanordnare inom den grundläggande utbildningen är trots strukturutvecklingen fortfarande alltför gles och utbildningsutbudet alltför splittrat för att kunna erbjuda de studerande den flexibilitet och valfrihet som en kompetensbaserad utbildning och individualiserade studievägar kräver och för att kunna reagera flexibelt på arbetslivets behov på regional nivå.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

I lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ingår bestämmelser om utbildning som förbereder för fristående examen och om individualisering av avläggande av examen. Syftet är att examinandens endast ska undervisas i det innehåll som han eller hon inte redan har tillägnat sig i arbetet, studierna eller någon annan verksamhet. Individualiseringen förkortar utbildningstiden och studiernas tidsupplägg, och anordnandet av dem anpassas till examinandens livssituation. Ytterligare små utbildningsanordnare kan endast i begränsad utsträckning erbjuda individuell flexibilitet av det slag som en personlig tillämpning förutsätter. Deras utbildningsutbud är inte tillräckligt omfattande för att kunna erbjuda varje studerande en studiehelhet som är lämpad för just honom eller henne.

För att verksamheten ska genomföras med hög kvalitet, bör utbildningsanordnaren ha en tillräckligt omfattande yrkesinriktad vuxenutbildning och den möjlighet detta ger att erbjuda studier till enskilda studerande, där det kunnande de tidigare förvärvat tas i beaktande. Därtill är det en utmaning för små anordnare av yrkesinriktad vuxenutbildning att kunna anvisa personal som är tillräckligt specialiserad på yrkesinriktad vuxenutbildning

för att göra de personliga tillämpningarna och ordna de fristående examina.

I bedömningen av en utbildningsanordnarens förutsättningar att genomföra yrkesinriktad vuxenutbildning har man inte kunnat granska den utbildning som huvudsakligen riktar sig till den vuxna befolkningen som en helhet. Förutsättningarna för att ordna läroavtalsutbildning har till exempel bedömts separat dels för grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning, medan man däremot inte utvärderat förutsättningarna för samma utbildningsanordnare att ordna läroavtalsutbildning eller utbildning som förbereder för fristående examen som en helhet. Situationen har dessutom lett till en alltför stor uppsplittring av anordnarna av läroavtalsutbildning och till delvis mycket små helheter.

Fritt bildningsarbete

Tillstånden för huvudmän att driva läroanstalt inom det fria bildningsarbetet har för folkhögskolornas och idrottsutbildningscentrens del reviderats vid ingången av 2012, och för medborgarinstitutens, sommaruniversitetens och studiecentralernas del vid ingången av 2013. I samband härmed utvärderades bildningsbehovet, som är ett villkor för beviljande av tillstånd, samt utbildningsanordnarnas yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar för att driva läroanstalten och anordna utbildning.

Beroende på vilken form av läroanstalt det rör sig om, är statsandelen för finansiering av det fria bildningsarbetet 57 alternativt 65 procent. Sett i ett samlat perspektiv är huvudmännen således i hög grad beroende av studerandeavgifter och andra finansieringsmöjligheter. Utbildningsutbudet och andra finansieringsmöjligheter spelar en avgörande roll för huvudmännens stabilitet.

Bland läroanstalterna är det i synnerhet folkhögskolorna som bygger sin verksamhet och finansiering på många andra utbildningsformer vid sidan om utbildningen inom och finansieringen av fritt bildningsarbete. Det kan vara yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning, gymnasieutbildning och grundläggande utbild-

ning. I sådana fall kan det fria bildningsarbetet stå för en relativt liten andel av den totala verksamheten. Huvudmannens verksamhet och finansiering består då av det samlade utbildningsutbud som huvudmannen har lagt fast som sin specialkompetens och integrerat i sin verksamhetsidé. När huvudmannens förutsättningar att ordna annan verksamhet förändras, inverkar det också på möjligheterna att driva läroanstalten för fritt bildningsarbete.

Antagning av studerande i grundläggande yrkesutbildning

Personer med yrkesexamen från andra stadiet eller högskoleexamen har inte rätt att delta i gemensam ansökan till utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen. Orsaken till detta är att man i första hand har velat förbehålla utbildningen för yrkesinriktad grundexamen unga och personer utan yrkesexamen. Målet har dock än så länge inte kunnat uppfyllas till alla delar. Studerande med yrkesexamen har sökt in till utbildning för yrkesinriktad grundexamen utanför gemensam ansökan, trots att det hade varit mer motiverat att avlägga yrkesinriktad grundutbildning i form av fristående yrkesexamen.

För utbildningsanordnarna har det varit lättare och ekonomiskt mer lönsamt att också hänvisa personer med tidigare examen till grundläggande yrkesutbildning som framför allt är avsedd för unga personer. Detta är dock oändamålsenligt med avseende på individen, arbetslivet och ett effektivt utbildningssystem. Den grundläggande yrkesutbildningen kan uppnå kostnadsvinster om personer med examen hänvisas till utbildning för fristående yrkesexamen, som är en kortare utbildningsväg.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att skapa en anordnarstruktur av hög kvalitet för gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade vuxenut-

bildningen i vårt land samt en struktur för huvudmännen inom det fria bildningsarbetet av hög kvalitet. I framtiden kommer en god allmänbildning och yrkeskompetens att bli allt viktigare. Alla unga bör ha goda förutsättningar att delta i arbetslivet och för fortsatta studier, och den vuxna befolkningen bör ges möjligheter att utveckla och uppdatera sitt kunnande. Det nuvarande anordnarnätet är för splittrat för att kunna svara på de växande utmaningarna på utbildningens kvalitet, genomslagskraft och effektivitet. Även om anordnar- och huvudmannastrukturen utvecklats under de senaste åren, kräver de samhälleliga och arbetslivsrelaterade förändringarna nya målsättningar för nätverket av utbildningsanordnare.

Utbildningsanordnarna och huvudmännen för läroanstalter tvingas möta 2020-talets utmaningar i ett läge med krympande resurser. Målet är att i enlighet med regeringens strukturpolitiska program svara på de ekonomiska utmaningarna och kraven på hög kvalitet med att utveckla verksamhetsstrukturerna. Verksamhetsförutsättningarna för all gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning ska enligt förslaget utvärderas beträffande kvalitet, yrkesmässiga förutsättningar och ekonomisk bärkraft. För det fria bildningsarbetets del utvärderas den ekonomiska bärkraften.

Målet är att det nya anordnarnätet ska erbjuda en mer individualiserad utbildning och flexibla vägar till kompetensutveckling för unga och vuxna samt med tanke på arbetslivet. Målet med reformen av anordnarnätet är att den nya anordnarstrukturen i stor utsträckning ska stödja gymnasieutbildningen, ett så heltäckande ämnesutbud som möjligt, mer flexibilitet i examensstrukturen inom yrkesutbildningen och hög kompetens i vid identifikationen av kunnande och individualiseringen av studierna. Framöver förutsätts utbildningsanordnarna ha bättre reaktionsförmåga och en högre specialiseringsgrad. Målet är att anordnarnätet ska bygga på starka utbildningsanordnare. Målet är att säkerställa utbildningsanordnarnas verksamhetsförutsättningar så att de kan erbjuda högklassig utbildning för hela den unga åldersklassen i samtliga delar av landet och i trakter

med olika befolkningsunderlag. Vid bedömningen av tillstånden att ordna utbildning beaktas utvecklingen i de unga åldersklasserna så att samtliga som fullföljt den grundläggande utbildningen ska ha möjlighet att inleda studier på andra stadiet. Målet är att trygga de ungas möjligheter att på lika villkor söka till antingen gymnasieutbildning eller yrkesutbildning samt främja att de deltar i läroavtalsutbildning, med beaktande av riksomfattande och regionala särdrag.

Målet är därtill att inom ramen för ansökningsförfarandet till utbildning som riktar sig till unga främja läroavtalsutbildning för unga, som saknar examen från utbildning på andra stadiet. Undervisnings- och kulturministeriet ska till utgången av januari 2015 lämna en utredning till den kulturpolitiska ministergruppen över på vilket sätt de unga kan visa att de är benägna att avlägga grundläggande yrkesexamen eller delar av examen i form av läroavtalsutbildning. Utredningen ska innehålla en bedömning av huruvida man kan dra nytta av den gemensamma ansökan för att uppnå detta mål.

Heltäckande tillgång till utbildning i samtliga delar av landet och på båda nationalspråken ska säkerställas.

Regeringens plan för de offentliga finanserna 2015—2018 innehåller riktlinjer för resurstilldelningen inom ramen för reformen. Översynen hänför sig också till skrivningarna om reformer av gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i dels regeringsprogrammet, dels planen för utveckling av utbildningen och forskningen 2011—2015.

Gymnasieutbildningen

Genom reformen tryggas tillgången till gymnasieutbildningen och dess kvalitet samt särdrag över hela landet även i ett läge med krympande resurser. Målet är ett livskraftigt och mångsidigt nätverk av utbildningsanordnare av gymnasieutbildning. Det består av olika utbildningsanordnare som även kan betjäna ett befolkningsunderlag som överskrider det för en enskild kommun, eller något annat utbildningsbehov.

Målet med reformen är att skapa förutsättningar för ett mångsidigare undervisnings- och kursutbud och för olika fokuseringar på läroplansnivå. Därtill ska den föreslagna reformen öka de reella möjligheterna till individualiserade studievägar.

Målet med reformen är att försäkra sig om genomförandet av en högklassig gymnasieutbildning och därmed att de studerande får bra förutsättningar för fortsatta studier och arbetslivet. Målet är dessutom att stärka förutsättningarna för pedagogisk utveckling genom att dra nytta av tekniska lösningar, vilket är ett villkor bland annat för att digitalisera studentexamen. Likaså är avsikten att reformen ska göra det möjligt att beakta vuxnas behov av gymnasieundervisning och ämnesundervisning. Reformen ger upphov till ännu bättre möjligheter för utbildningsanordnarna att samarbeta med andra utbildningsanordnare och arbetslivet på regional nivå. Vid utformningen av anordnarnätet beaktas utbildningsbehoven som sammanhänger med undervisningsspråket.

Att samla anordnarnätet till starkare aktörer som enligt förslaget ska trygga tillgången till gymnasieutbildning och stärka kvaliteten på utbildningen i hela landet. Starka utbildningsanordnare har enligt förslaget bättre möjligheter än små att höja kvaliteten på utbildningen och att genomföra utvecklingsprojekt, diversifiera utbildningsutbudet, planera utbildningen på regional nivå samt göra prognoser och ordna examenstillfällen av hög kvalitet. Dessutom kan de bättre svara även på förändringarna i arbetslivet, eftersom de har mer omfattande nätverk. Starka utbildningsanordnare kan därtill även organisera välfungerande stödtjänster på ett ekonomiskt sätt (kontors-, fastighets-, kosthålls-, studerandehälsövårds- och ICT-tjänster) samt göra investeringar och producera utbildningstjänster kostnadseffektivt genom att bland annat dra nytta av gemensamma lärare, maskiner, apparatur och lokaler.

Att koncentrera anordnarnätet skulle avlägsna nuvarande hinder för samverkan, i och med att utbildningsanordnaren i regionen skulle vara en administrativt och ekonomiskt sett starkare ansvarig aktör. Starkare utbildningsanordnare skulle även trygga en fortsatt

gymnasieutbildning i regioner där de enskilda små kommunernas ekonomiska och verksamhetsmässiga resurser är begränsade och på upphållningen. Dessutom vore det till hjälp, bland annat med tanke på utnyttjandet av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen.

Genom strukturen av gymnasieutbildningen och effektiveringen av den därmed sammanhängande utbildningspolitiska styrningen tryggar man att det, med tanke på utbildningsbehovet på nationell och regional nivå, finns tillräckligt gymnasieutbildning.

Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning

Målet är att genom reformen skapa ett nätverk av anordnare av yrkesutbildning, som på ett flexibelt och kundorienterat sätt kan betjäna unga som fullföljt den grundläggande utbildningen, vuxna som är ute i arbetslivet och arbetslivet. Reformen kommer att stödja övriga reformer som samtidigt genomförs inom den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Den ekonomiska bärkraften samt de med tanke på den yrkesmässiga och ekonomiska beredskapen starkare utbildningsanordnarna ska enligt förslaget kunna dra nytta av till exempel de möjligheter reformen av yrkesexamenssystemet och av de fristående examina föranleder. Nätverket av utbildningsanordnare ska utvecklas så att varje anordnare kan genomföra den studerandes eller examinandens individuella mål och skapa skräddarsydda studievägar enligt individuella behov.

Avsikten är att bilda ett nätverk som består av anordnare av yrkesinriktad grund- och tilläggsutbildning samt utbildningsanordnare som täcker hela paletten av serviceutbud för yrkesutbildningen och specialiserade utbildningsanordnare (till exempel på vuxenutbildning eller någon viss bransch). Enligt förslaget ska nätverket utformas så att det bildar en välfungerande helhet med tanke på medborgarna och arbetslivet.

Kvaliteten på olika utbildningsformer inom yrkesutbildningen ska utvärderas på enahanda grunder med beaktande av deras respektive särdrag.

Målet är att anordnarna av grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning på ett flexibelt sätt ska kunna använda serviceutbudet som står till deras förfogande enligt sina studerandes och arbetslivets behov och delta i utvecklingen av arbetslivet. Enligt förslaget ska multidisciplinära utbildningsanordnare ordna utbildning och avläggande av examina inom yrkesinriktad grund- och tilläggsutbildning i alla former med tillräckligt stor volym.

Propositionens mål är ett heltäckande nätverk av yrkesinriktad vuxenutbildning för hela landet där utbildningsanordnaren själv bestämmer hur han organiserar utbildningen. Med tanke på produktionen av högklassiga utbildningstjänster för vuxenutbildningen som uppfyller arbetslivets behov är målet dessutom att göra det möjligt att, liksom för närvarande, bilda kompetenskluster som är specialiserade på vuxenutbildning. Målet är att inom dessa organisationer som är specialiserade på vuxenutbildning ännu bättre ska kunna förena frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning, arbetskraftsutbildning, personalutbildning och utveckling av arbetslivet. Organisationerna som specialiserat sig på yrkesinriktad vuxenutbildning ska enligt förslaget ha specialkompetens för utbildning av krävande målgrupper. De specialiserade organisationerna ska enligt förslaget tack vare sitt breda urval av vuxenutbildningar också snabbt och flexibelt kunna producera utvecklingstjänster när det sker plötsliga strukturförändringar och för olika regionala behov på arbetsmarknaden. Utöver organisationerna som är specialiserade på vuxenutbildning ska övriga utbildningsanordnare inom ramen för den uppgift att ordna vuxenutbildning som de ålagts ha ovan nämnda utbildnings- och utvecklingsverksamhet för vuxenutbildning och specialkompetens på vuxenutbildning.

Utbildningsuppgiften för en specialiserad utbildningsanordnare ska enligt förslaget också kunna gälla till exempel att svara på kompetensbehovet inom en särskild eller sällsynt bransch antingen på regional eller på nationell nivå. Avsikten är att verksamhetsförutsättningarna för specialiserade utbildningsanordnare, såsom multidisciplinära utbildningsanordnare, inom hela fältet av ut-

bildningsanordnare ska vara tillräckligt starka med tanke på de krav som utbildningsuppgiften ställer på dem.

Målet är också att läroavtalsutbildningen framöver ska bilda en mer enhetlig helhet och att förutsättningarna för anordnandet av den ska kunna utvärderas med beaktande av dess särdrag. Kvaliteten på läroavtalsutbildningen förbättras alltså, och där utgör tillståndsprovningen ett centralt element.

Tillgången på läroavtalsutbildning för unga ska tryggas och ett särskilt utvecklingsmål för detta slags utbildning är att den också ska tillämpas på dem som fullföljt den grundläggande utbildningen.

Syftet med propositionen är också att effektivisera utbildningssystemet och förkorta studietiden genom att styra in dem som avlagt yrkesexamen på utbildning som förbereder för fristående examen.

Det fria bildningsarbetet

Målet är att främja uppkomsten av ett sådant nätverk av huvudmän inom det fria bildningsarbetet som alltså genomför fritt bildningsarbete av hög kvalitet och där antalet huvudmän är lägre än för närvarande. Med tanke på utvecklingen av det fria bildningsarbetet är det viktigt att huvudmännen är ekonomiskt bärkraftiga, så att de i varje läge tryggar en högklassig utbildning. Nedskärningarna av statsandelarna och den utbildningsmässiga helhet som huvudmännen upprätthåller samt utbildningens övriga finansieringsmöjligheter påverkar deras ekonomiska bärkraft på ett avgörande sätt. För att bevara sin solvens och utveckla verksamheten är det nödvändigt att deras förutsättningar att driva läroanstalten bedöms med beaktande av verksamheten i sin helhet. Målet är att få huvudmännen att vid behov fusionera sin verksamhet inom ramen för samma utbildningsform, andra former av fritt bildningsarbete eller utbildningsformerna inom andra branscher. Vid behov ska tillståndet att driva läroanstalten återkallas, om förutsättningarna för att driva den inte kan anses föreligga.

3.2 Alternativ

Den strukturella förändringen i ekonomin och sparbetinget inom gymnasie- respektive yrkesutbildningen kräver att arbetsätten och strukturerna ses över i betydande omfattning, likaså att de krympande utbildningsresurserna allokeras mer effektivt.

Alternativet till den reform som föreslås i denna proposition skulle vara att fortsätta med nuvarande anordnarstruktur även i det förändrade läget. Enligt planen för den offentliga ekonomin riktas ett sparbeting mot budgetanslagen för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen som vid ingången av 2017 uppgår till ca 260 miljoner euro. Om nätverket av utbildningsanordnare inte reformerades, skulle en del av dem som nu inehar tillstånd att ordna utbildning antagligen, på grund av det avsevärt mindre anslaget, förlora sina verksamhetsförutsättningar. En dylik okontrollerad strukturomvandling av anordnarnätet skulle medföra ett läge där ingen längre hade kontroll över helheten. I så fall skulle den riksomfattande och regionala tillgången på utbildning samt möjligheterna att reagera på plötsliga arbetskrafts- och utbildningsmässiga behov kunna äventyras betydligt.

Ett annat alternativ till översynen av tillstånden att ordna utbildning vore att ändra de nuvarande tillstånden med stöd av gällande lagar. Den gällande lagstiftningen tillåter att tillstånden att ordna utbildning ändras eller återkallas bland annat om det sker väsentliga förändringar i utbildningsbehovet.

Genom att återkalla enskilda tillstånd att ordna utbildning skulle man dock inte kunna uppnå en sådan genomgripande förändring i anordnarfältet som man eftersträvar med reformen. I processen med översynen av tillstånden att ordna utbildning måste alla nuvarande utbildningsanordnare utvärdera sin verksamhet och hur den kan effektiviseras. Dessutom är avsikten att precisera villkoren för beviljande av tillstånden att ordna utbildning jämfört med gällande lagstiftning. Man har inte ansett det ändamålsenligt att ändra eller återkalla enskilda tillstånd att ordna utbildning, eftersom avsikten är att effektivisera utbildningsanordnarnas verksamhet i sin hel-

het avsevärt genom att gallra bort överlappande funktioner samt utveckla det verksamhetsmässiga och administrativa samarbetet mellan utbildningsanordnarna.

3.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att kriterierna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning revideras. Därtill föreslås att giltigheten för tillstånden att ordna gymnasieutbildning samt yrkesinriktad grund- och tilläggsutbildning upphör när denna lag träder i kraft. Enligt förslaget kan undervisnings- och kulturministeriet på ansökan bevilja tillstånd för att ordna utbildning. Förutsättningarna för samtliga sökande att beviljas tillstånd utvärderas genom undervisnings- och kulturministeriets ansökningsförfarande som inleds åren 2015 och 2016. Inom det fria bildningsarbetet ska tillstånden att driva läroanstalt inte upphöra att gälla, med deras ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten ska utvärderas.

Det föreslås ändringar i lagstiftningen om gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning i syfte att skapa ett ramverk för genomförande av strukturreformen. Genom de föreslagna författningsändringarna förtydligas och preciseras kriterierna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning. Därtill föreslås att kriterierna inom ramen för vilka undervisnings- och kulturministeriet kan ändra en utbildningsuppgift eller återkalla ett tillstånd att ordna utbildning preciseras.

Enligt förslaget är förutsättningen för beviljande av tillstånd att ordna utbildning med stöd av såväl gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning att den utbildning som avses i ansökan motsvarar det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och att den sökande har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar för att fullfölja utbildningsuppgiften på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till att verksamheten ska hålla hög kvalitet, vara effektiv och ge resultat.

När behovet av utbildning utvärderas ska man enligt förslaget bland annat beakta be-

folkningsmängden i olika åldersklasser, antalet studerande, behovet av arbetskraft, kompetensbehovet, antalet sökande till och det regionala utbildningsutbudet.

När nya tillstånd att ordna utbildning beviljas ska man förutom utbildningsbehovet även prioritera aspekter som gäller verksamhetens kvalitet, resultat och effektivitet. Tanken är att nätverket av utbildningsanordnare ska bestå av starka utbildningsanordnare som tillgodoser utbildningsbehovet i en stor geografisk region eller omfattande befolkningsunderlag. Undervisnings- och kulturministeriet kan enligt förslaget även framöver begränsa anordnandet av utbildning inom vissa branscher, om befolkningsutvecklingen samt behovet av arbetskraft och kompetens eller andra skäl som sammanhänger med ordnandet av utbildning så kräver. Genom att införa branschvisa och preciserade examens- eller kompetensbundna begränsningar kan man enligt förslaget vid behov förtydliga arbetsfördelningen mellan utbildningsanordnarna och därigenom trygga förutsättningarna för anordnandet av utbildningen och dess kvalitet på den nivå behovet av arbetskraft i regionen eller inom branschen kräver. Reformen ändrar inte utbildningsanordnarnas grundläggande uppgift. Enligt förslaget beviljas tillstånd för utbildningsuppgiften att ordna grundläggande yrkesutbildning med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning och tillstånd för utbildningsuppgiften att ordna vuxenutbildning – och utbildningsuppgiften läroavtalsutbildning – med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Utbildningsanordnare kan inneha tillstånd för vardera eller endast någondera uppgiften. I syfte att trygga kvaliteten och tillgången på olika former av yrkesutbildning, föreslås tillstånden beviljas separat för respektive form. Enligt regeringens beslut om genomförande av det strukturalpolitiska programmet upphör den statliga finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning som inte leder till examen eller avläggande av examensdelar. Därför ska man enligt förslaget i fortsättningen för tilläggsutbildningens del kunna bevilja tillstånd för yrkesinriktad vuxenutbildning endast för sådan utbildning som förbereder för utbild-

ning som leder till yrkes- eller specialyrkesexamen.

För tillstånd som beviljas med stöd av 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ska man enligt förslaget i fortsättningen även besluta om rätten att i form av läroavtalsutbildning ordna yrkesinriktade grundexamina eller sådan utbildning som förbereder för dem enligt 17 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Läroavtalsutbildningen ska enligt förslaget i fortsättningen bilda en helhet inom ramen för den utbildningsuppgiften att ordna vuxenutbildning med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Undervisnings- och kulturministeriet ska bedöma förutsättningarna för att ordna läroavtalsutbildning som en helhet, och beviljar enligt förslaget rätten att ordna läroavtal i ett och samma tillstånd, så att det antingen berättigar utbildningsanordnaren att ordna grundläggande yrkesutbildning eller att ordna yrkesinriktad tilläggsutbildning eller berättigar denne att ordna vardera. Förutsättningarna för anordnande av läroavtalsutbildning ska enligt förslaget bedömas separat. Genom ett enhetligt tillståndsförfarande för läroavtalsutbildning tryggas anordnandet av läroavtalsutbildning av hög kvalitet i alla delar av landet.

För den yrkesinriktade vuxenutbildningens del ingår enligt förslaget inte längre någon kvantitativ reglering. Enligt förslaget riktas antalet studerandeårsverken till respektive utbildningsanordnare genom årliga finansieringsbeslut. Förfarandet gör det också möjligt att bättre än för närvarande avpassa studerandeårsverkerna enligt arbetsmarknadens och medborgarnas utbildningsbehov.

Anordnarna av grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning ska enligt förslaget ha rätt att själv välja att använda sig av paletten av utbildningstjänster inom yrkesutbildning på ett flexibelt sätt enligt arbetslivets och de studerandes behov. Inom ramen för beviljade tillstånd kan utbildningsanordnaren enligt förslaget flexibelt anpassa utbudet på utbildning enligt behov av utbildning. Utbildningsanordnaren ska profilera sig och specialisera sig i linje med sin strategi, till exempel enligt målgrupp eller branschvis. Undervisnings- och kulturmini-

steriet kan dock även utan ansökan ändra utbildningsuppgiften i tillståndet och återkalla utbildningsanordnarens tillstånd att ordna utbildning, om villkoren för att ändra eller återkalla tillståndet som föreskrivs i lagen uppfylls.

Bestämmelsen om kriterierna för beviljande av tillstånd att driva en läroanstalt inom det fria bildningsarbetet ska enligt förslaget ändras så att man när den sökandes ekonomiska förutsättningar bedöms ska beakta den sökandes verksamhet i sin helhet. När de ekonomiska förutsättningarna bedöms ska man enligt förslaget således till exempel kunna beakta vilken effekt huvudmannens övriga utbildningsverksamhet och eventuella avgiftsbelagda utbildningstjänster har på hans ekonomi. Därtill ska man enligt förslaget föreskriva att även andra huvudmän än en kommun eller samkommun kan välja att låta sin läroanstalt inom det fria bildningsarbetet gå samman med någon annan läroanstalt. Dessutom föreslås vissa ändringar och preciseringar av lagteknisk natur i bestämmelserna om beviljande, ändring och återkallande av tillstånd att driva en läroanstalt.

Ytterligare föreslås att bestämmelserna om antagning av studerande till yrkesutbildning ändras så att villkoret för att antas som studerande i yrkesutbildning i regel är att den studerande inte har avlagt yrkesinriktad grundexamen, någon annan yrkesexamen eller högskoleexamen efter den grundläggande utbildningen. Dessa studerande kan enligt förslaget avlägga grundläggande yrkesexamen i form av utbildning som förbereder för fristående examen i läroanstaltsform eller som fristående examen som avläggs i form av läroavtalsutbildning.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av den föreslagna reformen av utbildningsanordnarstrukturen kommer att balansera den offentliga ekonomin. Propositionen hänför sig till regeringens strukturpolitiska program. Syftet med reformen är att effektivisera verksamheten samt de besparingar som därmed uppnås, utan att för den skull

äventyra kvaliteten på verksamheten eller att den finns tillgänglig.

När utbildningsanordnare fusioneras med varandra uppskattas de administrativa kostnaderna minska och användningen av undervisningsmaterial och apparatur bli effektivare. Större utbildningsanordnare har också bättre möjligheter att använda lokalerna effektivare, vilket minskar fastighetskostnaderna. Å andra sidan kan förändringarna i nätverket av läroanstalter eventuellt leda till högre kostnader för resor och inkvartering.

En fusion mellan utbildningsanordnare kan inledningsvis föranleda kostnader som beror på att datasystem och dataprogram fusioneras och att man utarbetar gemensamma serviceprocesser. Massiva överföringar av egendom kan dessutom medföra överlåtelse- och andra skatter. Dessutom kan utbildningsanordnarna förorsakas kostnader på grund av skyldigheten att återbetala statsandel för anläggningkostnader, vilket gäller fastigheter som staten överlätit eller fastigheter som man erhållit statsandel för att uppföra, ifall dessa fastigheter inte längre är i sådant bruk som berättigar till statsandel.

Genomförandet av den strukturreform som föreslås i propositionen förbättrar dock utbildningsanordnarnas ekonomiska solvens, i ett läge där utvecklingen medför allt mindre resurser. Angående skyldigheten att betala överlåtelseskatt gäller bestämmelsen i lagen om överlåtelseskatt (931/1996) 43 c § om temporär skattefrihet för vissa strukturarrangemang inom utbildningen till utgången av 2016.

Att styra in dem som avlagt yrkesexamen på utbildning som förbereder för avläggande av fristående examen effektiviserar verksamheten inom utbildningssystemet. I den utbildning som förbereder för fristående yrkesexamen är studietiden också vid samma examen i snitt kortare än i examensinriktad utbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning. Utöver direkta kostnadsvinster lyfter förslaget fram sysetsättningsgraden hos den vuxna befolkningen, i ett läge där perioderna av frånvaro från arbetsmarknaden tenderar bli allt kortare.

Enligt undervisnings- och kulturministeriets förordning undervisnings- och kulturmi-

nisteriets avgiftsbelagda prestationer (263/2012) är beslut om tillstånd att ordna utbildning avgiftsbelagda prestationer. Enligt de föreslagna ikraftträdelsebestämmelserna uppbärs avgift dock inte för ansökningar om tillstånd att ordna utbildning, om den utbildningsavgift som ansökan gäller avses inledas vid denna lags ikraftträdande.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna och utbildningsanordnarna

De föreslagna författningsändringarna skapar förutsättningar för en omstrukturering av gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen. Målet är att bygga upp ett nätverk av utbildningsanordnare på andra stadiet och inom fritt bildningsarbete, som består av utbildningsanordnare med starka verksamhetsförutsättningar. Utbildningsanordnarna kommer att vara betydligt större än dagens utbildningsanordnare. Därmed har de bättre yrkesmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildning på sitt eget verksamhetsområde så att verksamheten svarar mot arbetslivets och individuella utbildningsbehov på olika utbildningsområden i ett läge med minskande ekonomiska resurser samt trygga utbildningens kvalitet och genomslagskraft. Dessutom ger det utbildningsanordnarna bättre förutsättningar att upprätthålla ett heltäckande nätverk av verksamhetsställen i olika delar av landet och därigenom anpassa resurserna flexibelt och kostnadseffektivt.

För den yrkesinriktade vuxenutbildningens del gör slopandet av den kvantitativa regleringen i tillståndet att ordna utbildning att studerandeåren bättre kan anpassas till arbetsmarknadens och medborgarnas efterfrågan på utbildning, eftersom studerandeåren framöver kommer att riktas till utbildningsanordnaren genom årliga finansieringsbeslut.

Att också förutsättningarna för att ordna läroavtalsutbildning ska bedömas som en separat helhet kommer att förenhetliga tillståndsförfarandet och bedömningen av förutsättningarna att ordna denna typ av utbildning. Genom förändringen vore det möjligt att bättre försäkra sig om att anordnarna av läro-

avtalsutbildning har den kompetens som behövs för att ordna i frågavarande utbildning.

Eftersom målet är att skapa ekonomiskt, yrkesmässigt och verksamhetsmässigt starka utbildningsanordnare, innebär reformen i praktiken att man inte kommer att bevilja nuvarande antal tillstånd att ordna utbildning för gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning eller yrkesinriktad vuxenutbildning. Enligt förslaget ska anordnarnätet genom undervisnings- och kulturministeriets beslut utformas utgående från de ansökningar om tillstånd att ordna utbildning som inlämnas. Enligt förslaget ändras inte regleringen av beståndet av läroanstalter som utbildningsanordnarna upprätthåller, utan anordnarna kan även framöver själva bestämma över detta bestånd.

När de statliga medlen till läroanstalter för fritt bildningsarbete minskar påverkas i synnerhet huvudmännens ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalterna. Förslaget sporrar huvudmännen att utvärdera sina förutsättningar att bedriva verksamheten som självständigt eller alternativt överväga sina samarbets- och fusioneringsmöjligheter i syfte att trygga en fortsatt verksamhet av hög kvalitet.

Om utbildningsanordnarna ansöker om tillstånd att ordna utbildning enligt den nya lagen, kommer förfarandet att sysselsätta både dem och de myndigheter som är involverade i tillståndsprövsprocessen. Reformen av anordnarstrukturen uppmuntrar utbildningsanordnarna att gå samman. Om de går in för det, kan processerna i anslutning till fusioneringarna förorsaka dem arbete och kostnader.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Reformen av tillstånden att ordna utbildning påverkar inte de nuvarande studerandenas rätt att studera och avlägga examen. En studerande har alltid, oavsett om utbildningsanordnaren upphör med sin verksamhet, rätt att fullfölja sina studier. En del studerande kommer antagligen att slutföra sina studier vid en annan utbildningsanordnares läroanstalt än där han eller hon inledde dem. Genom övergångsbestämmelserna och bestämmelserna som ingår i tillstånden att ordna ut-

bildning avser man att trygga rätten för de studerande som inlett sina studier innan den nya lagen trädde i kraft att fullfölja studierna.

Enligt en övergångsbestämmelse i förslaget ska en utbildningsanordnare som inte beviljas nytt tillstånd att ordna utbildning dock kunna beviljas ett tillfälligt tillstånd för högst ett och ett halvt år. I de fall när det krävs längre tid för de studerande att avsluta studierna eller avlägga examen, vore det lämpligt att de kunde avsluta studierna vid en läroanstalt där utbildningsanordnaren har ett tillstånd som gäller tillsvidare. Därmed ges de studerande som byter läroanstalt möjligheter att få högkvalitativ undervisning och studerandeservice. Det är inte säkert att alla, i synnerhet inte små utbildningsanordnare, har kapacitet att fortsätta med sin verksamhet hela övergångsperioden ut.

I dessa fall ska undervisnings- och kulturministeriet anmoda en annan utbildningsanordnare att ordna de studerandes utbildning. Bytet av utbildningsanordnare kan förorsaka ändringar i fråga om stället där undervisningen ges, vilket kan medföra resor mellan den studerandes boningsort och studieort. Den studerande har rätt att bestämma om han eller hon överflyttas till den nya utbildningsanordnaren. I praktiken kommer beslut om utbildningsanordnarens skyldighet att ta emot överflyttande studerande att fattas inom ramen för beslutsfattandet som ingår i översynen av tillstånden att ordna utbildning. Övergångstiden ger de studerande möjlighet att bereda sig inför de förändringar ett byte av studieplats föranleder.

Utbildningsanordnarna fattar beslut gällande läroanstalter, verksamhetsställen och deras placering inom ett eventuellt i tillståndet att ordna utbildningen fastslaget geografiskt område, såsom inom gränserna för en viss kommun. Trots att anordnarnätet koncentreras, är avsikten att garantera ett nätverk av utbildningsanordnare som täcker hela landet såväl ifråga om gymnasieutbildning som grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning.

Ändringen av kriterierna för antagning av studerande i lagen om grundläggande yrkesutbildning påverkar studierna för de studerande som har avlagt en examen efter den

grundläggande utbildningen redan då de söker in. De här studerande kan i princip antas som studerande endast för utbildning som leder till fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Eftersom samtliga grundläggande yrkesexamina kan avläggas i form av fristående examen, begränsar den föreslagna bestämmelsen inte rätten för dem som redan avlagt examen att fritt söka till utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen.

Konsekvenserna för personalen har framför allt att göra med förändringarna i och med att utbildningsanordnarna inte längre är desamma när tillstånden att ordna utbildning ses över och att utgiftsbesparingar samtidigt måste göras. Därmed har reformen också konsekvenser för utbildningsanordnarnas personalstyrka och personalstruktur. I tider av förändring har utbildningsanordnarna ett särskilt ansvar att föra god personalpolitik.

Reformen av tillstånden att ordna utbildning har inga direkta konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män. Oberoende av reformen är utbildningsanordnarna skyldiga att följa bestämmelserna om läroanstalter i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

5 Beredningen av propositionen

Den 26 mars 2014 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp med uppgift att utreda strukturerna inom gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen, den yrkesinriktade vuxenutbildningen och fritt bildningsarbete. I arbetsgruppen ingick företrädare för respektive verksamhetsområde och intressentgrupper samt projektgruppen som ansvarade för beredningen av ärendet som tjänsteuppdrag.

Projektet hade i uppdrag att genomföra strukturreformen av gymnasieutbildningen, den grundläggande yrkesutbildningen, den yrkesinriktade vuxenutbildningen och det fria bildningsarbetet så att nätverket av utbildningsanordnare koncentreras. Arbetsgruppen har också haft i uppdrag att förbättra verksamhetsförutsättningarna för utbildningsanordnarna och trygga tillgången till fortsatta studier och utbildning som svarar mot arbets-

livets behov på regional nivå och branschvis. Därtill har projektet haft i uppdrag att se till att den strukturella reformen utvecklas så att den är förenlig med och i dialog med reformen av finansieringen av gymnasieutbildningen, arbetsgruppen som berett en reform av reglerings- och finansieringssystemet för en yrkesinriktade grund- och tilläggsutbildningen samt arbetsgruppen som berett reformen av examenssystemet inom yrkesutbildningen och reformen av struktur- och finansieringsreformen för det fria bildningsarbetet. Uppdraget handlade också om att utvärdera reformernas helhetskonsekvenser inom olika utbildningssektorer samt anpassa och följa med strukturreformen.

Undervisnings- och kulturministeriet har den 18 december 2013 tillsatt en arbetsgrupp för en struktur- och finansieringsreform för det fria bildningsarbetet som fick i uppgift att bland annat utarbeta ett förslag till strukturutveckling gällande läroanstalterna. Enligt beslutet att tillsätta arbetsgruppen ska den lägga fram sitt förslag för undervisnings- och kulturministeriet den 15 december 2014.

Det är ändamålsenligt att granska reformerna av gymnasie- och yrkesutbildningen samt av det fria bildningsarbetet som en helhet, och därför har även förslagen till ändring av författningen gällande tillstånden att driva läroanstalt inkluderats i denna proposition. Därför har även förslagen till författningsändringar gällande det fria bildningsarbetet inkluderats i denna proposition.

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet.

Propositionen har behandlats i den kulturpolitiska ministerarbetsgruppen. Förhandlingar angående förslaget till proposition har i enlighet med lagen om förhandlingsrätt för innehavare av kommunala tjänster (389/1944) förts med Undervisningssektorns fackorganisation OAJ. Förslaget har också behandlats av Delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning (KUT-HANEK).

Under beredningen företogs ett remissförfarande gällande propositionen. Begäran om remissvar sändes tillsammans anordnare av gymnasieutbildning, grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning

samt till huvudmännen för läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet. Utöver dem begärdes yttranden av 30 andra aktörer, bl.a. ministerierna, regionförvaltningsverken, arbetsmarknadsorganisationerna, och en del andra organisationer. Utkastet offentliggjordes även på undervisnings- och kulturministeriets webbplats. Inom utsatt tid inkom remissvar från sammanlagt 255 instanser.

De flesta remissvaren ansåg att reformen behövs och understöder målsättningarna. Några remissinstanser ansåg dock att man inte bör gå vidare med reformen eller att detta skulle förutsätta ytterligare beredning eller att återkallandet av tillstånden inte är rätt sätt att genomföra reformen.

Ändringsförslagen gällande det fria bildningsarbetet understöddes av största delen av dem som ordnar fritt bildningsarbete. En granskning av de ekonomiska förutsättningarna i sin helhet ansågs viktigt. En del anordnare ansåg att granskningen av de kommunala anordnarnas ekonomiska förutsättningar skapar onödigt osäkerhet, och tryggheten av utbildningen vid medborgarinstituten som lokal service lyftes fram.

Många remissinstanser, särskilt kommunerna, ansåg att det centrala målet med utvecklingen av anordnarnätet är att trygga att utbildningen finns tillgänglig, eller så oroades de över att tillgången till den försämrades. Några kommuner förde fram att man borde ställa upp kriterier för tillgängligheten eller att kommunens avlägsna läge eller de interna trafikförbindelsera tydligare borde påverka beviljande av tillstånd. Att utveckla annorlunda samarbeten vann understöd på bred front, både med tanke på tillgänglighet och kvalitet.

Många remissvar förde fram önskemål om att man fort skulle fastställa entydiga kriterier för tillstånden att ordna utbildning eller kritiserade avsaknaden av sådana. En del remissvar kritiserade även helhetsbedömningen i anslutning till besluten om tillstånd, och en del föreslog att den endast borde påverka beslutet i för anordnaren positiv riktning. Flera remissinstanser, särskilt kommunerna, ifrågasatte granskningar som utgår från anordnarens storlek.

Närpå alla kommuner och flera andra remissinstanser betonade sambandet mellan gymnasieutbildningen och den grundläggande utbildningen och att förändringar i gymnasieutbildningen påverkar tillgången till ämneslärare i den grundläggande utbildningen, samt enligt en del också tillgången till gymnasieutbildning för vuxna. Man föreslog att man i ansökan om tillstånd bör förutsätta en utredning över konsekvenserna på regional nivå för den grundläggande utbildningen, den grundläggande vuxenutbildningen och gymnasieutbildningen för vuxna.

Många remissinstanser betonade att utbildningsutbudet hos utbildningsanordnarna bör vara tillräckligt brett och mångsidigt. Även möjligheten att rikta utbildningsutbudet på ett flexibelt sätt ansågs viktigt. Flera remissinstanser ansåg att anordnare av yrkesinriktad tillägsutbildning bör vara starka, specialiserade med inriktning på kompetens för vuxenutbildning. Vissa remissinstanser konstaterade att det inte får uppstå regionala utbildningsmonopol.

En del remissinstanser lyfte fram branschvisa specialiseringar och särdrag, tryggheten av verksamhetsförutsättningarna för specialiserade läroanstalter och beaktande av en riksomfattande eller särskild utbildningsuppgift. Dessutom ville en del bevara uppgiften att utveckla arbetslivet.

Många av dem som yttrade sig understödde separata tillstånd att ordna utbildning med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning respektive lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. En del remissinstanser ansåg att man tillstånden att ordna vuxenutbildning borde inkludera förberedande utbildning för avläggande av fristående examen, jämte grundläggande utbildning för avläggande av fristående examen. Några remissinstanser understödde däremot separata tillstånd att ordna grundläggande yrkesinriktad utbildning respektive yrkesinriktad vuxenutbildning eller läroavtalsutbildning. De flesta stora och multidisciplinära utbildningsanordnare och vissa organisationer ansåg att ett enda tillstånd att ordna utbildning vore mest ändamålsenligt.

En del remissinstanser anser att läroavtalsutbildning som arbetsform bör kvarstå enhet-

lig och tillstånd för läroavtalsutbildning bör beviljas med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Andra föreslog däremot att läroavtalsutbildningen bör ingå i såväl tillstånden för grundläggande yrkesutbildning som för yrkesinriktad vuxenutbildning. En del remissinstanser ansåg att läroavtalsutbildningen bör ingå i såväl lagen om grundläggande yrkesutbildning som i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I några yttranden ansåg man att stora städer bör beviljas tillstånd att ordna utbildning på finska och på svenska eller i form av ett gemensamt tillstånd som tillåter anordnade av utbildning på vardera språket. Finlands Kommunförbund anser att utbildningsanordnaren bör kunna bestämma vilket undervisningsspråket är. Två svenskspråkiga utbildningsanordnare understöder att utbildningen på svenska koncentreras till samma anordnare. I vissa yttranden föreslogs också andra språk som undervisningsspråk.

Förslaget att styra dem som redan avlagt yrkesexamen till utbildning för avläggande av fristående examen var mycket populärt.

Flera utbildningsanordnare ifrågasatte inbesparingseffekterna av att koncentrera nätverket av utbildningsanordnare och ansåg dem illa motiverade. En del remissinstanser fäst uppmärksamhet vid att ett glesare nätverk kommer att innebära ett större behov av transporter och inkvartering, och kritiserade att dessa konsekvenser inte bedömts. I en del yttranden krävde man också att förpliktelsen att lämna tillbaka anläggnings- och kompensationsunderstöden för byggnader som nu blir tomma bör slopas, att upphävande av avtal om returnering av fastigheter som erhållits som statlig donation inte får orsaka kommunerna kostnader och att avstående från innehav av fastigheter inte får ge upphov till överlåtelseskatt.

Konsekvensbedömningen ur de studerandes och de anställdas synpunkt ansågs viktig. Remissinstanserna påpekade också att en överflyttning av utbildning på andra stadiet bort från små kommuner avsevärt försvagar kommunens livskraft.

Många remissinstanser kritiserade tidtabellen för genomförandet av reformen. Därtill

ansåg flera remissinstanser att de tillfälliga tillstånden att ordna utbildning som kan beviljas för ett år borde ges för längre tid och en del ansåg att de nya tillstånden att ordna utbildning bör träda i kraft månadsskiftet i juli- augusti, i stället för vid årsskiftet.

Motiveringen till propositionen och dess struktur har förbättrats, och konsekvensbedömningen har preciserats med utgångspunkt i remissvaren. Även i paragraferna har det företagits korrigeringar, som närmast är av lagteknisk natur. Den maximala giltighetstiden för tillfälliga tillstånd har med utgångspunkt i remissvaren förlängts med ett halvt år till utgången av följande läsår. Dessutom inleder undervisnings- och kulturministeriet förhandlingar gällande en förlängning av skattelättnaderna för överlåtelse.

6 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition med förslag till lagar om lagar om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning, av 11 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, av 25 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt av 7 § i lagen om studiestöd (RP 211/2014) där det föreslås en ändring av 27 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning. Den ändringen bör beaktas i ingressen till förslaget om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning i denna proposition, eftersom det ingår ett förslag om att till 27 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning foga ett nytt 2 mom.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Gymnasielagen

3 §. Tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras. I paragrafen samlas bestämmelserna om tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Undervisnings- och kulturministeriet ska besluta om beviljande av tillstånd. I 1 mom. anges på motsvarande sätt som i gällande 3 § vem som kan beviljas tillstånd, nämligen kommuner, samkommuner eller registrerade sammanslutningar. Tillstånd beviljas separat för utbildning på finska och för utbildning på svenska. Med tillstånd ska gymnasieutbildning kunna ordnas utomlands. Tillståndet inbegriper rätten att ordna utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning.

I 2 mom. föreskrivs enligt förslaget på motsvarande sätt som i gällande bestämmelser att enligt undervisnings- och kulturministeriets beslut kan utbildning som avses i gymnasielagen också ordnas vid statliga läroanstalter. Beslut om att ordna eller upphöra med utbildning även i statliga läroanstalter fattas enligt förslaget av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av samma principer som i denna paragraf föreskrivs gällande andra läroanstalter.

Bestämmelser om villkoren för att tillstånd ska beviljas föreslås i 3 mom. Tillstånd kan beviljas, om den utbildning som anges i ansökan behövs med hänsyn till det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och utbudet samt, vilka bland annat påverkas av den sökandens prognos för antalet studerande samt det nätverket för gymnasieutbildning som redan finns i regionen. Tillgången till utbildningen ska tryggas i samtliga delar av landet.

Dessutom förutsätts den som ansöker om tillståndet ha den yrkeskompetens och de ekonomiska och verksamhetsmässiga förut-

sättningar för att sörja för att den utbildningsuppgift som avses i denna lag fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Bestämmelser om villkoren för beviljande av tillstånd ingår i 4 § 1 mom. i gällande lag.

Bland annat befolknings- och studerandeunderlaget beaktas när behovet av utbildning bedöms. Den som beviljas tillstånd ska ha ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att på lång sikt sörja för att uppgifterna sköts på behörigt sätt och är av hög kvalitet och ger resultat. Utbildningen bör kunna ordnas på ett kostnadseffektivt sätt och så att de studerande erbjuds flexibla studievägar och valmöjligheter.

I tillståndsprövningen ska hänsyn tas till bland annat kostnadsstrukturen, den uppskattade inkomstutvecklingen och stabiliteten i antalet studerande. Utbildningsanordnaren ska visa att den är tillräckligt solvent för att klara oförutsedda förändringar med kostnadseffekter, som till exempel skäliga variationer i antalet studerande. I regel ska den sökande kunna ordna utbildningen och den lagstadgade finansiering som riktas till den så att den är av hög kvalitet och har goda resultat. Utbildningsanordnaren eller någon annan aktör kan dock även på visa annan finansiering för anordnade av utbildningen.

I kriterierna ingår också att den som ordnar utbildningen ska iaktta gällande lagstiftning och bestämmelser om examensgrunder och läroplansgrunder. Därtill ska utbildningsanordnaren fortsättningsvis ha tillgång till moderna pedagogiska, med tanke på studierna trygga och sunda lokaler och redskap samt en för utbildningsuppgiften tillräckligt väl tilltagen och kompetent personal.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är också att stärka det verksamhetsmässiga och administrativa samarbetet mellan dem som ordnar gymnasieutbildning. I tillståndsprövningen beaktas utbildningsanordnarens samarbete med universitet, yrkeshögskolor samt

andra utbildningsanordnare som är verk-samma i regionen.

I tillståndsprövningen ska man vidare beakta de riksomfattande och regionala särdragen inom ramen för kravet på att utbildning- en ska finnas tillgänglig. Till kravet på till- gänglighet hör också tryggheten av utbild- ningsbehovet för den svenskspråkiga och samiska befolkningen.

I behovsprövningen ska man beakta vilken effekt ordnandet av gymnasieutbildning har på ämnesundervisningen och på undervis- ningen inom gymnasie- och den grundläg- gande utbildningen för vuxna, särskilt för de högsta årskursernas del, och med tanke på fortsatta studier. Därtill ska tillståndsprö- vningen beakta undervisningens kvalitets- aspekter. Bedömningen av förutsättningarna bör grunda sig på prövning av den verksam- hetsmässiga ändamålsenligheten ur ett över- gripande perspektiv. Sökanden kommer inte att ha lagbaserad rätt att få tillstånd att ordna gymnasieutbildning även om de föreskrivna kraven för beviljande av tillstånd är uppfyll- da.

I likhet med nuläget är det meningen att tillstånd att ordna utbildning inte ska beviljas särskilt för utbildning för unga och för vux- na, utan på basis av tillståndet ska utbildning få ordnas för studerande i alla åldrar så som utbildningsanordnaren bestämmer.

Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. När det bedöms om utbild- ningen ger utbildningsanordnaren ekonomisk vinst ska utbildningsanordnarens samlade verksamhet beaktas. Vissa delar av verksam- heten kan uppvisa ett överskott, som utbild- ningsanordnaren exempelvis kan avsätta till fonder för investeringar längre fram som är motiverade med tanke på ordnandet av ut- bildningen, eller i syfte att förbereda sig inför en förväntad sänkt inkomstnivå. Det viktiga med avseende på bestämmelsen är att utbild- ningsanordnaren inte delar ut överskott eller förmåner av verksamheten till sin ägare.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om in- nehållet i tillståndet att ordna gymnasieut- bildning och om var gymnasieutbildning kan ges. Det föreslagna momentet motsvarar i huvudsak bestämmelserna i 4 § 2 mom. i gäl- lande lag. I tillståndet att ordna utbildning

ska anges de kommuner i vilka utbildningen ordnas, undervisningsspråket, utbildnings- formerna, en särskild utbildningsuppgift samt andra behövliga villkor för ordnandet av ut- bildningen. Till exempel vid en fusion mel- lan utbildningsanordnare kan man i tillstån- det om anordnade av utbildning gällande ut- bildningsuppgiften konstatera hur utbild- ningen för de studerande vid den utbild- ningsanordnare eller läroanstaltsenhet som i och med fusionen upphör med sin verksam- het ska fullföljas och hur man garanterar de studerandes trygghet. På samma sätt kan man i tillståndet ange som en uppgift att utbild- ningsanordnaren även ska se till utbildnings- behovet för de studerande vars utbildnings- anordnare eller läroanstalts verksamhet upphör. Enligt förslaget kan gymnasieutbild- ning även i fortsättningen ordnas vid gymna- sier, vuxengymnasier och andra läroanstalter, men särskilda bestämmelser om detta ingår inte längre i någon lag. Likaså ska utbild- ningsanordnaren på motsvarande sätt som för närvarande besluta om att inrätta läroanstal- ter och deras namn. Vid en och samma läro- anstalt kan det också ordnas utbildning som omfattas av annan lagstiftning, exempelvis lagen om grundläggande utbildning och la- gen om yrkesutbildning. Till det föreslagna 3 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken ut- bildningsanordnaren får besluta närmare om var utbildningsanordnaren ska ha verksam- het.

En bestämmelse om bemyndigande att ut- färdade förordning föreslås i 5 mom. Bestäm- melser om ansökan om tillstånd att ordna ut- bildning och om vilka handlingar och utred- ningar som ska fogas till ansökan ska utfär- das genom förordning av statsrådet. Genom förordningen utfärdas bestämmelser som gäl- ler bland annat ansökningstidpunkten, mer detaljerade kriterier för tillståndet, samt de handlingar och redogörelser som behövs för att klarlägga sökandens ekonomiska förut- sättningar och yrkeskompetens.

Ansökan om tillstånd att ordna utbildning ska innehålla tillräcklig information om sö- kanden och om på vilken grund tillstånd söks. Av ansökan ska framgå bland annat i vilka kommuner det är meningen att utbild- ning ska ordnas och i vilken form samt upp-

gifter om den särskilda utbildningsuppgiften. Sökanden ska redogöra för sin kompetens och sina erfarenheter av att ordna gymnasieutbildning.

Ifall utbildningsanordnaren inte har någon tidigare erfarenhet av att ordna utbildning, ska beredskapen att ordna utbildningen påvisas på något annat sätt. Även utbildningsanordnarens främsta ägare, medlemmar eller andra aktörer som påverkar verksamheten ska presentera en redogörelse över sin erfarenhet. I ansökan ska också uppges på vilka språk undervisningen ges.

Av ansökan ska framgå hur utbildningsanordnaren har tänkt säkerställa att verksamheten håller en tillräckligt hög standard och att de studerande behandlas på lika grunder med hänsyn till studiearrangemang och studietillgång på de kommuners område, där utbildningen ordnas samt i den region på vars utbildningsbehov man avser att svara genom ansökan. I ansökan ska lämnas en redogörelse för bland annat utbildningsanordnarens interna kontroll samt sökandens bokslutshandlingar eller någon annan motsvarande utredning för den föregående räkenskapsperioden. Dessutom ska sökanden redogöra för sin solvens och likviditet och hur dessa har säkerställts när verksamheten inleds och under nästa femårsperiod, samt budgeten i verksamhetsplanen för femårsperioden.

Förutom dessa handlingar kan undervisnings- och kulturministeriet kräva att sökanden lämnar in även andra handlingar och utredningar som ministeriet anser vara nödvändiga.

I ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen för den föreslagna lagen föreslås en bestämmelse om att alla tillstånd att ordna gymnasieutbildning som beviljats tidigare ska upphöra att vara giltiga och en bestämmelse om att ministeriet ska kunna bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan anordnare av gymnasieutbildning som inte enligt den föreslagna 3 § beviljas tillstånd att ordna utbildning. Tillfälligt tillstånd ska kunna beviljas, om det behövs för att trygga ställningen för dem som inlett sina studier före den föreslagna lagens ikraftträdande eller om omorganisationen av verksamheten eller andra särskilda skäl kräver

detta. Tillfälligt tillstånd kan således beviljas till exempel flera utbildningsanordnare, vars verksamhet fusioneras och som förutsätts ansöka om ett enda tillstånd att ordna utbildning inom ett års tid.

Tillfälligt tillstånd ska kunna beviljas så att det gäller högst till utgången av juli 2018. I 20 § 3 mom. i gymnasielagen ingår bestämmelser om grunderna för antagning som studerande. Enligt momentet får undervisnings- och kulturministeriet genom förordning föreskriva närmare om grunderna för antagning av studerande. Enhetliga antagningsgrunder ska tillämpas på samtliga studerande. I samband med en fusion mellan utbildningsanordnare kan man enligt förslaget i tillståndet om anordnande av utbildning gällande fusionen i utbildningsuppgiften ange hur de studerande ska fullfölja sina studier och hur deras utbildning ska tryggas, när deras utbildningsanordnare eller läroanstalten upphör med sin verksamhet. Likaledes kan man i tillståndet ange som utbildningsuppgift att se till utbildningsbehovet för de studerande vars utbildningsanordnare eller läroanstalt läggs ner. I 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna föreskrivs enligt förslaget att den studerande som före denna lags ikraftträdande inlett sina studier enligt gymnasielagen för en utbildningsanordnare som inte beviljats ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 3 § i denna lag dock har rätt att slutföra sina påbörjade studier. I sådana fall, där den studerande övergår till att bli studerande hos en annan utbildningsanordnare eller vid annan läroanstalt, kan man enligt förslaget på grund av rättsskyddet för studerande som redan inlett sina studier och kontinuiteten för de påbörjade studierna avvika från bestämmelserna i 20 § i gymnasielagen och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen. Det föreslås att man får avvika från antagningsgrunderna i den studerandes favör, och att utbildningsanordnaren inte får neka att ta in den studerande, ifall det i tillståndet att ordna utbildning som utfärdats enligt 3 § anges som utbildningsanordnarens utbildningsuppgift att ordna utbildning för studerande hos en viss utbildningsanordnare, vars verksamhet upphör.

4 §. Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om ändring och återkallelse av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 3 §. Enligt 1 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet besluta om ändringar i ett tillstånd att ordna utbildning. Ändring eller återkallelse av tillståndet sker i regel på ansökan.

I paragrafens mom. 2 föreslås bestämmelser om undervisnings- och kulturministeriets befogenhet att utan ansökan ändra bestämmelserna i tillståndet att ordna utbildning samt övriga villkor i tillståndet, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet eller övriga krav för att ordna utbildningen inte uppfylls. Ett sådant läge kan uppstå om utbildningsbehovet avsevärt förändras jämfört med läget när tillståndet beviljades eller om bedömningen av utbildningsbehovet när tillståndet beviljades avsevärt skiljer sig från det behov som påvisats genom uppgifter om utfallet, till exempel antalet studerande som sökt till utbildningen. En ändring av ett tillstånd att ordna utbildning kan till exempel gälla situationer där det sker förändringar i anordnarnätet eller kommunbeståndet, som har vidsträckta riksomfattande eller regionala konsekvenser för hur gymnasieutbildningen ska ordnas. Likaså föreslås att tillståndet kan ändras om förutsättningarna för en enskild utbildningsanordnare att till exempel ordna utbildning i enlighet med en särskild utbildningsuppgift märkbart försvagats. En sådan situation kan uppstå till exempel om utbildningsanordnaren inte ordnar utbildning i enlighet med den beviljade särskilda utbildningsuppgiften, eller om till exempel lokalerna och personalens utbildningsnivå inte annat än tillfälligt uppfyller förutsättningarna för att sköta uppgiften med hög kvalitet. I så fall kan tillståndet ses över på nytt för den särskilda uppgiftens del, dock utan att återkalla hela tillståndet att ordna utbildning.

Enligt paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om återkallande av tillståndet att ordna utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet kan dessutom utan ansökan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om

den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller om utbildningen inte uppfyller de krav som anges i 3 § 2 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas så att den väsentligt strider mot gymnasielagen eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Bestämmelser som gäller hörande av utbildningsanordnaren och övriga förfaranden när tillstånd att ordna utbildning ändras eller återkallas finns i förvaltningslagen som en allmän lag, och det behövs inga särskilda bestämmelser om detta i gymnasielagen.

Vid beviljande och återkallande av tillstånd ska de allmänna principerna om rättsskydd inom förvaltningen, såsom principerna om lika behandling, skälighet och ändamålsbundenhet iakttas. Vid återkallelse av tillstånd är prövningsrätten snävare än vid beviljande av tillståndet. Besluten om beviljande och återkallelse av tillstånd ska tillförsäkras ett brett stöd genom att de behandlas i vederbörlig ministerarbetsgrupp. Undervisnings- och kulturministeriet ska motivera besluten.

Statsrådet ska bedöma strukturreformen av utbildningen på andra stadiet i sin helhet med avseende på författningarna och kriterierna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning innan det slutgiltiga beslutet om tillstånden har fattats.

Undervisnings- och kulturministeriet överlämnar vid ingången av januari, så snart ansökningsomgångarna för tillstånd att ordna utbildning eller att driva läroanstalt är över, en utredning till riksdagen som baserar sig på styrgruppens bedömning om hur tillgången till utbildning förverkligats inom ramen för reformen av strukturreformen inom utbildningen på andra stadiet och det fria bildningsarbetet, så att alla har möjlighet att söka sig till utbildning. I redogörelsen ska ministeriet särskilt redogöra för den regionvisa och språkliga tillgången till utbildning, huvudmannaneutraliteten, rätten att fritt söka sig till utbildning och tryggheten av tillgång på kunnig arbetskraft.

19 §. Ansökan om inträde. Enligt gällande 2 mom. gäller särskilda bestämmelser för förfarandet vid ansökan. Enligt nuvarande tolkning hänvisar bestämmelsen till lagbestämmelser, även om avsikten ursprungligen

var att delegera normgivningsrätt till förordningsnivå. Ordalydelsen ändras enligt förslaget så att den motsvarar den författningsnivå som avses. Därtill föreskrivs enligt förslaget genom förordning av statsrådet om de gemensamma ansökningsförfaranden, tidtabellerna för dem, innehållet i och inlämnandet av ansökan samt motsvarande frågor i anslutning till ansökningsprocessen som avses i denna lag.

1.2 Lagen om grundläggande yrkesutbildning

8 §. Tillstånd att ordna utbildning. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras. I paragrafen samlas bestämmelserna om tillstånd att ordna utbildning. Undervisnings- och kulturministeriet ska på samma sätt som för närvarande besluta om beviljande av tillstånd. I 1 mom. anges på samma sätt som i den gällande paragrafen vilka organisationsformer som kan beviljas tillstånd att ordna yrkesutbildning. Tillstånd kan beviljas en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse. Tillstånd att ordna utbildning kan enligt förslaget beviljas för grundläggande yrkesutbildning i läroanstaltsform, utbildning som förbereder för och yrkesinriktad vuxenutbildning samt för sådan grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av utbildning som förbereder för avläggande av fristående examen i läroanstaltsform. Tillstånd beviljas separat för att ordna utbildning på finska och på svenska.

Ett villkor för anordnande av läroavtalsutbildning är att utbildningsanordnaren har fått en läroavtalsutbildningsuppgift. Enligt förslaget föreskrivs i paragrafens 2 mom. att bestämmelser om ordnande av läroavtalsutbildning ingår i 4 och 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i gällande bestämmelse att utbildning som avses i denna lag även på undervisnings- och kulturministeriets beslut kan ordnas vid statliga läroanstalter. Beslut om beviljande av tillstånd att ordna utbildningen eller lägga ner verksamheten fattas av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av samma

principer som gäller för övriga utbildningsanordnare.

I paragrafens 4 mom. föreslås bestämmelser om villkoren för att tillstånd ska beviljas. Motsvarande bestämmelser om villkoren ingår i 9 § i gällande lag. Kraven och ordalydelsen preciseras. I fortsättningen ska förutsättningarna för att ordna utbildning granskas ur flera olika synpunkter. Tillstånd ska kunna beviljas, om den utbildning som avses i ansökan behövs med hänsyn till ett riksomfattande eller regionalt utbildningsbehov. Vid bedömningen av utbildningsbehovet beaktas prognoserna för utbildningsbehovet på riksnivå samt tillgången till utbildning. När behovet av utbildning bedöms beaktas bland annat befolknings- och studerandeunderlaget, antalet studerande, behovet av arbetskraft och kompetensbehovet, inbegripet regionala skillnader och förändringar i näringslivsstrukturen, ansökan till utbildning och det utbildningsutbud som finns eller kommer att finnas i regionen. Den regionala tillgången anknyter också till tillgodoseendet av den svenskspråkiga och den samiska befolkningens utbildningsbehov. Den preciserade ordalydelsen motsvarar den praxis som följts. Tillgången till utbildning ska tillförsäkras i samtliga delar av landet.

Vidare förutsätts, liksom för närvarande, att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att sörja för att utbildningsuppgiften fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Den som beviljas tillstånd ska ha ekonomiska förutsättningar att på lång sikt sörja för att utbildningsanordnarens uppgifter fullgörs, det vill säga att ordna yrkesutbildning.

Den statsandelsfinansierade utbildningen ska genomföras på ett högklassigt och resultatgivande sätt inom ramen för den finansiering som anvisats för ändamålet. Sökanden ska också visa att sökanden är tillräckligt solvent för att klara oförutsedda förändringar med kostnadseffekter, till exempel skäliga variationer i antalet studerande och att det behövs investeringar. Utbildningsanordnaren eller någon annan aktör kan dock även påvisa annan finansiering för anordnade av utbildningen.

Sökanden ska förfoga över sådana lokaler och redskap som behövs för att ordna utbildningen och ha den undervisningspersonal som behövs och som uppfyller behörighetsvillkoren. När yrkeskompetensen bedöms gäller det dessutom att ta reda på om sökanden har fungerande kontakter med arbetslivet. I tillståndsprövningen ska den sökandes samarbete med i synnerhet yrkeshögskolorna men också universiteten i regionen samt med övriga utbildningsanordnare och arbetslivet i regionen.

Enligt förslaget preciseras momentet så att den sökande även ska ha verksamhetsmässiga förutsättningar för att på ett ändamålsenligt sätt dra försorg om att utbildningsuppgiften sköts på ett ändamålsenligt sätt med tanke på utbildningens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Lagstiftningen om yrkesutbildningen har nyss reformerats. I samband med reformen har examinas kompetensgrund och strukturen för examensdelarna fastställts. Reformerna träder i kraft den 1 augusti 2015, och målet med den är att främja uppbyggnaden av flexibla och individualiserade studievägar samt identifikation och erkännande av tidigare förvärvat kunnande. Som bäst behandlar riksdagen även en proposition där det föreslås att lagen om grundläggande yrkesutbildning ändras så att till lagen fogas bestämmelser om handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (RP 211/2014). Även dessa bestämmelser avses träda i kraft den 1 augusti 2015. Syftet är att möjliggöra flera individuella studievägar och att sammanföra de olika utbildningarna i övergångsskedet med sådan utbildning som leder till examen. Genomförandet av dessa centrala reformer är att utbildningsanordnaren har ett tillräckligt omfattande utbildningsutbud. En tillräcklig dimensionering av antalet studerande och välfungerande kontakter till arbetslivet möjliggör att en studerande till exempel kan påskynda sina studier, införliva examensdelar även från andra yrkesexamina i sin examen eller förvärva kompetens genom utvidgad inlärning i arbetet eller läroavtalsutbildning. Dessutom ingår utbildningsanordnarnas kvalitetssäkringssystem och förfaranden i de

verksamhetsmässiga förutsättningarna. Med tanke på utbildningens kvalitet och dess genomslagskraft är det väsentligt att den som ordnar utbildningen har ett välfungerande operativt system som bland annat inbegriper praxis för kvalitetssäkring och fortgående kvalitetsutveckling. Utbildningsanordnaren bestämmer över sitt operativa system och metoderna för kvalitetssäkring.

I bedömningen av de tillstånd som ska träda i kraft vid ingången av 2017 är det meningen att dra nytta av resultaten i självvärderingen av kvalitetssäkringssystemen inom den grundläggande yrkesutbildningen som genomförs av utbildningsanordnarna vid ingången av 2015 samt till exempel tillgänglig information om resultatfinansieringens utfall.

Undervisnings- och kulturministeriets beslut angående tillstånd för att ordna utbildning grundar sig på en ändamålsenlighetsprövning med utgångspunkt i ovan nämnda helheter. Enligt förslaget ska ansökningarna om tillstånd att ordna utbildning granskas som en helhet med beaktande av kvalitativa aspekter, efterfrågan på utbildning och de riksomfattande bedömningarna av utbildningsbehovet.

Den sökande ska enligt förslaget inte ha lagbaserad rätt att få tillstånd att ordna yrkesutbildning, även om villkoren för beviljande av tillstånd uppfylls.

Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. När det bedöms om utbildningen ger utbildningsanordnaren ekonomisk vinst ska utbildningsanordnarens samlade verksamhet beaktas. Vissa delar av verksamheten kan uppvisa ett överskott, som utbildningsanordnaren exempelvis kan avsätta till fonder. Det viktiga med avseende på bestämmelsen är att utbildningsanordnaren inte delar ut överskott eller förmåner av verksamheten till sin ägare.

En bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning föreslås i 5 mom. Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordningen utfärdas bestämmelser som gäller bland annat ansökningstidpunkten, mer

detaljerade kriterier samt motiveringar för tillståndet, samt de handlingar och redogörelser som behövs för att klarlägga utbildningsbehovet samt sökandens ekonomiska förutsättningar och yrkeskompetens. Dessa handlingar och utredningar omfattar till exempel sökandens bokslutshandlingar eller någon annan motsvarande utredning för den föregående räkenskapsperioden samt en utredning över sin solvens och likviditet. Utöver ovan beskrivna handlingar kan undervisnings- och kulturministeriet enligt förslaget kräva att de sökande även inlämnar andra handlingar och utredningar som ministeriet anser nödvändiga.

I 2—4 mom. ikraftträdelsebestämmelserna i denna lag föreslås att det föreskrivs om upphörande av giltighetstiden för tidigare beviljade tillstånd att ordna utbildning ska upphöra och att ministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd till en nuvarande utbildningsanordnare som inte beviljas tillståndet enligt 8 §.

Tillfälligt tillstånd ska kunna beviljas, om det behövs för att trygga ställningen för dem som inlett sina studier före den föreslagna lagens ikraftträdande eller om omorganisationen av verksamheten eller andra särskilda skäl kräver detta. Tillfälligt tillstånd kan således beviljas till exempel flera utbildningsanordnare, vars verksamhet fusioneras och som förutsätts ansöka om ett enda tillstånd att ordna utbildning inom ett års tid.

Tillfälligt tillstånd ska kunna beviljas så att det gäller högst till utgången av juli 2018. Giltighetstiden för det tillfälliga tillståndet bör vara kort, i syfte att trygga utbildningens kvalitet och verksamhetsförutsättningarna för den.

9 §. Utbildningsuppgift. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras. I paragrafen finns bestämmelser om den utbildningsuppgift som ska fastställas i tillståndet att ordna utbildning och om innehållet i utbildningsuppgiften. Paragrafen motsvarar i huvudsak det som i gällande 9 § föreskrivs om innehållet i utbildningsuppgiften. Det behövs inte längre något omnämnande av utbildningsstadier, eftersom yrkesutbildning på institutnivå och yrkesutbildning på högre nivå upphörde i samband med yrkeshögskolereformen.

Utbildningsuppgiften innehåller de bestämmelser som behövs om utbildningsområden, examina, utbildning som förbereder för den grundläggande yrkesinriktade utbildningen, handledande utbildning för arbetet och ett självständigt liv, undervisningsspråket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, antalet studerande och en särskild utbildningsuppgift, samt andra villkor för anordnande av utbildningen, skyldigheter och utvecklingsuppgifter.

Enligt 20 § 2 mom. i gällande lag om yrkesutbildning kan undervisnings- och kulturministeriet med stöd av 9 § bestämma att ge utbildningsanordnaren en särskild uppgift som innebär att sörja för ordnande av specialundervisning. En särskild utbildningsuppgift kan också beviljas så kallade specialyrkesläroanstalter eller i form av en begränsad särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen även till övriga utbildningsanordnare. De flesta studerande är gravt handikappade. Med stöd av en särskild utbildningsuppgift inom specialundervisningen kan en utbildningsanordnare i enlighet med utbildningsuppgiften ordna yrkesinriktad grundläggande utbildning, utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning, samt handledande utbildning för arbetet och ett självständigt liv.

Utbildningsanordnaren beslutar inom ramen för utbildningsuppgiften om hur utbildningen inriktas med avseende på olika utbildningsområden och för olika examina. Vid behov kan utbildningsområden och anordnande av examina begränsas i utbildningsuppgiften. I utbildningsuppgiften kan man också ange begränsningar som grundar sig på antalet studerandeårsverken för den utbildning som ska ordnas enligt en särskild utbildningsuppgift.

I utbildningsuppgiften kan inkluderas bestämmelser om till exempel utbildningsanordnarens skyldighet att ansvara för till exempel dyra eller riksomfattande utbildningsområden, utvecklingsuppgifter, utbildningsanordnarnas samarbetskyldigheter och bestämmelser om till exempel specialundervisning. Enligt 20 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning kan utbildningsanordnaren ges en särskild uppgift som innebär

att sörja för ordnande av specialundervisning, den undervisning och handledning som ges i tränings- och rehabiliteringssyfte i samband med specialundervisningen samt för utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som gäller undervisningen. Utbildningen till skogsmaskinförare ordnas i form av ett samarbete mellan flera utbildningsanordnare. Enligt förslaget anges förfarandet även framöver i tillståndet att ordna utbildning.

I samband med att utbildningsanordnare fusioneras kan det i den utbildningsuppgift som ingår i det aktuella tillståndet att ordna utbildning fastställas hur utbildningen ska slutföras för de studerande hos den utbildningsanordnare eller läroanstaltsenhet som upphör med sin verksamhet i samband med fusioneringen och hur de studerandes ställning ska tryggas.

En utbildningsanordnare kan också ges i uppgift att som studerande till exempel anta sådana som haft en annan utbildningsanordnare, vars tillstånd att ordna utbildning upphör, och svara för att de får slutföra den påbörjade utbildningen.

Tillståndet att ordna utbildning omfattar bestämmelser om anordnande av utbildning på grundläggande kompetensnivå och tillstånd att verka som utbildningscenter som ger yrkeskompetensutbildning. Enligt 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare kan som utbildningscenter för utbildning för grundläggande yrkeskompetens godkännas en utbildningsanordnare som av undervisnings- och kulturministeriet med stöd av lagen om yrkesutbildning eller med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning har beviljats tillstånd att ordna yrkesutbildning. Utbildningen omfattar till största delen olika grundläggande och tilläggsutbildningar inom utbildningsprogrammet för chaufförer inom utbildningsområdet för teknik och kommunikation.

9 a §. *Ändring av utbildningsuppgiften och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning.* Paragrafen är ny. Motsvarande bestämmelser finns i 9 § i gällande lag. I den nya paragrafen föreskrivs det om ändring eller återkallande av tillståndet att ordna utbildning.

I 1 mom. anges på vilka grunder undervisnings- och kulturministeriet ska kunna ändra den utbildningsuppgift som fastställts i tillståndet att ordna utbildning eller andra bestämmelser eller återkalla tillståndet. I regel sker ändringar och återkallanden av tillstånd på den sökandes ansökan.

I 2 mom. anges på vilka grunder undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan kan ändra den utbildningsuppgift, andra bestämmelser som anges i tillståndet att ordna utbildning eller återkalla tillståndet. Att ändra eller återkalla tillståndet enligt 1 punkten i momentet kan enligt förslaget göras ensidigt, om återkallandet av tillståndet eller ändringen av utbildningsuppgiften, om det skett avsevärda förändringar i det regionala utbildningsutbudet eller behovet. Därtill kan utbildningsuppgiften ändras eller tillståndet att ordna utbildning dras in genom ett ensidigt beslut, om allmänna ekonomiska eller sådana som gäller verksamhetsförutsättningarna eller särskilda skäl så kräver. Den utbildning som ska ordnas i regionen bör granskas i sin helhet och så att det främjar utbildningsanordnarens profilering. Med tanke på utbildningens kvalitet, genomslagskraft och resultat är det i regel inte motiverat att samma utbildning ordnas av flera utbildningsanordnare i en och samma region. Inbesparingsåtgärderna i den offentliga ekonomin, som innebär sparbetning som riktar sig mot yrkesutbildningen i form av nedskärningar i antalet studerande och i finansieringen av utbildningen, kan leda till kvantitativa nedskärningar i utbildningen över hela linjen, vilket försvagar utbildningsanordnarnas förutsättningar att erbjuda utbildning av hög kvalitet. Detta kan innebära att lärarna söker sig till andra utbildningsanordnare, och att inga studerande längre söker in till en viss läroanstalt. Enligt förslaget kan en utbildningsanordnarens utbildningsuppgift ändras till exempel så att ett utbildningsområde eller en examensinriktad utbildning läggs ner. Ändringen kan på motsvarande sätt gälla andra saker som fastställs i tillståndet att ordna utbildning, såsom antalet studerandeår eller tillståndet i sin helhet.

I bestämmelsen i paragrafens 3 mom. 2 punkt föreskrivs enligt förslaget att tillståndet kan ändras eller återkallas, om den utbildning

som avses i tillståndet inte längre ordnas eller om utbildningen inte längre uppfyller de krav med avseende på yrkeskompetens samt ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar som anges i 8 § för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas så att den väsentligt strider mot denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 9 § 3 mom. i gällande lag. Utbildningsanordnaren ska uppfylla villkoren för beviljande av tillståndet också efter det att tillståndet beviljats.

Bestämmelser om hörande av utbildningsanordnaren och andra förfaranden när tillstånden att ordna utbildning ändras eller återkallas ingår i förvaltningslagen i egenkap av allmän lag, och bestämmelser om detta föreslås därför inte i denna lag. Vid beviljande och återkallande av tillstånd iaktas de allmänna principerna om rättsskydd inom förvaltningen, såsom principerna om lika behandling, skälighet och ändamålsbundenhet. Vid återkallelse av tillstånd är prövningsrätten snävare än vid beviljande av tillståndet. Besluten om beviljande och återkallelse av tillstånd ska tillförsäkras ett brett stöd genom att de behandlas i vederbörlig ministerarbetsgrupp. Undervisnings- och kulturministeriet ska motivera besluten.

Statsrådet ska bedöma strukturreformen av utbildningen på andra stadiet i sin helhet med avseende på författningarna och kriterierna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning innan det slutgiltiga beslutet om tillstånden har fattats.

Undervisnings- och kulturministeriet överlämnar vid ingången av januari, så snart ansökningsomgångarna för tillstånd att ordna utbildning eller att driva läroanstalt är över, en utredning till riksdagen som baserar sig på styrgruppens bedömning om hur tillgången till utbildning förverkligats inom ramen för reformen av strukturreformen inom utbildningen på andra stadiet och det fria bildningsarbetet, så att alla har möjlighet att söka sig till utbildning. I redogörelsen ska ministeriet särskilt redogöra för den regionvisa och språkliga tillgången till utbildning, huvudmannaneutraliteten, rätten att fritt söka sig

till utbildning och tryggheten av tillgång på kunnig arbetskraft.

17 §. Läroavtalsutbildning. Enligt paragrafens 1 mom. i gällande lag hänvisas för utbildningsanordnarens del till lagen om grundläggande yrkesutbildning. Enligt förslaget ändras hänvisningen så att den motsvarar tillståndsförfarandet för läroavtalsutbildning, där utbildningsanordnaren beviljas tillstånd med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

I paragrafens 3 mom. slopas hänvisningen till 27 § 2 mom. Hänvisningen är föråldrad eftersom 27 § 2 mom. har upphävts, och till nämnda lagrum föreslås att det fogas en bestämmelse enligt vilken tillstånd att ordna utbildning beviljas med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, som även gäller läroavtalsutbildning.

Därtill föreslås att sista satsen i 3 mom. slopas. I satsen föreskrivs om ett undantag för läroavtalsutbildning från bestämmelsen om antal studerande i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen beviljas tillstånd att ordna läroavtalsutbildning med stöd av 4 och 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, och därmed behövs undantaget från lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning inte längre.

27 §. Grunderna för antagning av studerande. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. i stället för det upphävda 2 mom. För antagning som studerande till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen ska enligt det nya momentet i regel krävas att den som ansöker om att bli antagen som studerande inte har avlagt någon yrkesinriktad grundexamen, någon annan yrkesinriktad examen efter den grundläggande utbildningen eller någon högskoleexamen. Även tidigare examina och utbildningar som motsvarar dessa examina samt motsvarande examina som avlagts utomlands ska utgöra hinder för att bli antagen som studerande. Syftet med bestämmelsen är att styra dem som redan avlagt ovan nämnda examina till utbildning inom yrkesinriktad vuxenutbildning. Bestämmelsen hindrar alltså inte en studerande från att avlägga en annan yrkesinriktad grundexamen utöver en redan avlagd yrkesinriktad examen. En yrkesinriktad grundexamen kan nämligen

avläggas inom utbildning som ordnas vid en läroanstalt och som förbereder för fristående examen eller inom läroavtalsutbildning som förbereder för fristående examen.

Till paragrafen föreslås att det fogas ett nytt 6 mom., där det förskrivs om undantag från bestämmelsen i 2 mom. Om utbildningsanordnaren i samband med personlig tillämpning inom utbildning som förbereder för fristående examen upptäcker att den studerande på grund av sjukdom, skada eller svaga inlärningsfärdigheter eller sociala färdigheter eller av någon annan grundad anledning som hänför sig till den studerande behöver läroplansgrundad utbildning, ska den studerande då genom beslut av utbildningsanordnaren kunna antas till utbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen. Den studerandes önskemål utgör inte som sådant en grundad anledning, utan skälen måste hänföra sig till den studerandes bristfälliga möjligheter att fullgöra studierna eller avlägga examen inom utbildning som förbereder för fristående examen eller vid ett examenstillfälle.

1.3 Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning

1 §. *Tillämpningsområde.* Bestämmelsen om tillämpningsområdet i 1 mom. ändras så att lagen i fortsättningen gäller yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina samt utbildning som förbereder för dessa examina. I paragrafen ingår dessutom en definition som motsvarar den gällande bestämmelsen och enligt vilken utbildning som omfattas av tillämpningsområdet är yrkesinriktad vuxenutbildning.

I gällande 2 mom. finns en definition som gäller utvecklings- och serviceverksamhet för arbetslivet. Finansieringen av utvecklings- och serviceverksamheten för arbetslivet inom ramen för utbildningssystemet upphör vid ingången av 2015. I de tillstånd att ordna utbildning som avses i 5 § ska det således i fortsättningen inte längre anges någon separat utvecklings- och serviceuppgift för arbetslivet. Det föreslås därför att 2 mom. upphävs som obehövt.

4 §. *Tillstånd att ordna utbildning.* Enligt 1 mom. ska kommuner, samkommuner, staten samt enskilda sammanslutningar och stiftelser på motsvarande sätt som för närvarande kunna vara anordnare när det gäller utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen vid en läroanstalt eller i form av läroavtalsutbildning samt när det gäller yrkesinriktade grundexamina i form av läroavtalsutbildning enligt 17 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och utbildning som förbereder för dessa examina. Tillstånd att ordna utbildning beviljas av undervisnings- och kulturministeriet på basis av ansökan. Alla som ordnar statsandelsfinansierad utbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning behöver ett tillstånd att ordna utbildning. Därtill föreslås att tillstånd att ordna utbildning även beviljas för statsfinansierad utbildning som förbereder för yrket som yrkes- och trafikflygare. Tillstånd att ordna utbildning ska beviljas separat för utbildning på finska och på svenska. I fråga om beviljande av tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen i form av utbildning vid läroanstalt gäller 8 och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning. När det gäller dessa studerande har ordnandet av utbildning kopplats till ett tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning, eftersom finansieringen av grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examen bestäms som en del av finansieringen av grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

För anordnande av flygarutbildning eller teoretiska studier i anslutning till den, krävs det fortfarande att den som ger utbildningen har beviljats utbildningstillstånd av trafiksäkerhetsverket Trafi.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som för närvarande att enligt undervisnings- och kulturministeriets beslut kan utbildning som avses i lagen också ordnas i statliga läroanstalter. Beslut om anordnande av eller nedläggning av utbildning vid statliga läroanstalter fattas enligt förslaget av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande

av samma principer som föreskrivs gällande andra utbildningsanordnare.

Enligt gällande 3 mom. kan utbildning ordnas antingen vid läroanstalter eller i form av läroavtalsutbildning. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse tas in i 1 mom. I gällande 3 mom. nämns också läroanstalter där det ordnas sådan utbildning som avses i lagen. De läroanstalter som nämns har tjänat som exempel och det handlar inte om en uttömmande förteckning över alla läroanstalter där yrkesinriktad vuxenutbildning kan ordnas. Det föreslås därför att bestämmelsen slopas som obehövlig. På samma sätt som för närvarande ska utbildningsanordnaren även i fortsättningen besluta om inrättandet av läroanstalter och om deras namn. Utbildning kan även i fortsättningen ordnas vid de läroanstalter som nämns i gällande 3 mom.

Som ett nytt 3 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar gällande 5 § 1 mom. och anger villkoren för att tillstånd att ordna utbildning ska beviljas. Det viktigaste kravet är att utbildningsanordnarens verksamhet fyller ett regionalt eller riksomfattande utbildningsbehov. Vid bedömning av utbildningsbehovet beaktas prognoserna för utbildningsbehovet på riksnivå samt tillgången till vuxenutbildning. När behovet av utbildning bedöms beaktas bland annat befolknings- och studerandeunderlaget, antalet studerande, behovet av arbetskraft och kompetensbehovet, inbegripet regionala skillnader och förändringar i näringslivsstrukturen, ansökan till utbildning och det utbildningsutbud som finns eller kommer att finnas i regionen. Den regionala tillgången anknuter också till tillgodoseendet av den svenskspråkiga befolkningens utbildningsbehov. Samtliga delar av landet ska tillförsäkras tillräcklig tillgång till utbildning.

Endast sökande som har tillräckliga verksamhetsförutsättningar för sin utbildningsuppgift samt tillräckligt omfattande och gedigen kompetens när det gäller yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning kan tilldelas en utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning. Utöver den egna vuxenutbildningen ordnar sådana sökande ofta även utbildning som finansieras av andra aktörer

samt verksamhet i anslutning till utvecklingen av arbetslivet. När uppgiften bedöms ska hänsyn tas till i synnerhet kompetens relaterad till systemet med fristående examina, inbegripet personlig tillämpning inom den förberedande utbildningen, samt tidigare samarbete med arbetslivet och insatser för att utveckla arbetslivet. Utbildningsanordnaren ska ha tillräcklig volym på den yrkesinriktade vuxenutbildningen eller läroavtalsutbildningen samt den möjlighet de medför att erbjuda enskilda studerande studier som beaktar tidigare förvärvat kunnande.

Utbildningsanordnaren ska också ha sådan tillräcklig personal med behövlig behörighet, sådana välfungerande och moderna pedagogiska processer och inlärningsmiljöer, sådana lokaler och redskap samt sådana samarbetskontakter som krävs för utbildningsuppgiften. I tillståndsförfarandet ska man beakta den sökandes samarbete särskilt med yrkeshögskolorna i regionen, men också med universiteten och med övriga regionala utbildningsanordnare som bedriver verksamhet samt med arbetslivet.

Läroavtalsutbildningen har i Finland närmast varit en utbildningsform för dem som redan är i arbetslivet, men under de senaste åren har den även utvecklats som en utbildningsform för unga. I kombination med utbildning vid en läroanstalt lämpar den sig väl som en del av studievägen för en ung person.

I tillståndsprövningen för läroavtalsutbildning ska man som en aspekt särskilt ta fram utbildningsanordnarens mål att erbjuda läroavtalsutbildning som riktar sig till unga och att tillgången till läroavtalsutbildning för unga tillgodoses.

Även om läroavtalsutbildning för unga har breddats, stämplas den ännu som en utbildningsform för vuxna. År 2012 var endast 3,4 procent av alla som deltog i läroavtalsutbildning i åldern 15—19 år. Utbildningen ordnas nästan enbart i form av utbildning som förbereder för fristående examen. I syfte att tillgodose ansvaret för styrningen av läroavtalsutbildningen i sin helhet är avsikten att regleringen och kvalitetssäkringen ska ske inom ramen för beviljande av tillstånd att ordna utbildning för yrkesinriktad vuxenutbildning som en del av utbildningsuppgiften

att ordna yrkesinriktad vuxenutbildning. Kompetensen i anslutning till ordnandet av läroavtalsutbildning och förutsättningarna att ordna den ska bedömas särskilt i ett helhetsperspektiv. Beviljande av tillstånd att ordna utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning inom ramen för tillstånden för anordnande av yrkesinriktad vuxenutbildning skapar bättre förutsättningar för en kvalitetshöjning av läroavtalsutbildningen i sin helhet.

Vid bedömningen av utbildningsbehovet beaktas i fråga om läroavtalsutbildning att tillgången på läroavtalsutbildning för såväl vuxna som unga är tillräcklig. I tillståndsförfarandet ska man beakta de ungas möjligheter att studera inom ramen för läroavtalsutbildning samt deras möjligheter att inom olika branscher och regioner i olika faser av studierna flytta över mellan utbildning vid en läroanstalt och utbildning i form av läroavtalsutbildning.

Förutsättningen för att beviljas tillstånd är inte att den sökande måste söka eller få tillstånd att ordna utbildning till samtliga former av ordnande av yrkesinriktad vuxenutbildning. Tillstånd kan enligt förslaget beviljas så att det till exempel enbart gäller utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen som ordnas i form av läroavtalsutbildning. Så skulle man till exempel kunna förfara då utbildningsanordnaren inte ansöker om tillstånd för annan yrkesinriktad vuxenutbildning.

Utbildningsanordnaren kan inom ramen för tillstånden flexibelt rikta in utbildningen på de målgrupper han önskar.

Den som beviljas tillstånd ska ha ekonomiska förutsättningar att på lång sikt sörja för att utbildningsanordnarens uppgifter fullgörs, det vill säga att vuxenutbildning anordnas. Den statsandelsfinansierade utbildningen ska genomföras på ett högklassigt och resultatgivande sätt inom ramen för den finansiering som anvisats för ändamålet. Sökanden ska också visa att sökanden är tillräckligt solvent för att klara oförutsedda förändringar med kostnadseffekter, till exempel en skäligen variation i antalet studerande eller att det behövs investeringar. Utbildningsanordnaren eller

någon annan aktör kan även påvisa annan finansiering för anordnande av utbildningen.

Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst. När det bedöms om utbildningen ger utbildningsanordnaren ekonomisk vinst ska utbildningsanordnarens samlade verksamhet beaktas. Vissa delar av verksamheten kan uppvisa ett överskott, som utbildningsanordnaren exempelvis kan avsätta till fonder. Det viktiga med avseende på bestämelsen är att utbildningsanordnaren inte delar ut överskott eller förmåner av verksamheten till sin ägare.

I paragrafens 5 mom. föreslås en bestämmelse om att kompetensen att ordna vuxenutbildning alltid ska bedömas i förhållande till den utbildningsuppgift som söktes. Kompetensen kan även gälla kompetens att genomföra flexibla studievägar och läroavtalsutbildning för unga. Regeringen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer upp och utvärderar hur läroavtalsutbildningen för unga utvecklar sig och styrningsansvaret för den och rapporterar till riksdagens kulturutskott om detta inom loppet av varje regerings mandatperiod.

Tillståndsprövningen baserar sig på en helhetsprövning där alla de omständigheter som nämns ovan ska beaktas.

Av tillståndsansökan ska framgå tillräcklig information om sökanden samt motiveringen till ansökan om en vuxenutbildnings- och läroavtalsutbildningsuppgift enligt 5 §. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka utredningar som ska fogas till ansökan. Av tillståndsansökan ska framgå bland annat för vilka examina det är meningen att ordna förberedande utbildning enligt tillståndet och om det är meningen att ordna utbildningen vid en läroanstalt eller i form av läroavtalsutbildning. Sökanden ska i enlighet med den utbildningsuppgift som söks redogöra för kompetens som hänför sig till personlig tillämpning inom förberedande utbildning, kompetens som hänför sig till att ordna och planera läroavtalsutbildning samt handleda i samband med den, utvecklingsverksamhet för arbetslivet och för sina erfarenheter som anordnare av yrkesinriktad vuxenutbildning och läroav-

talsutbildning. Erfarenheterna ska beskrivas utgående från hela den samlade yrkesinriktade vuxenutbildningen och dess volym. I ansökan ska också uppges på vilket språk undervisningen kommer att ges.

Till ansökan ska fogas en bedömning av utbildningsanordnarens verksamhetsmässiga förutsättningar med hänsyn till arbets- och näringslivet i regionen samt de övriga utbildnings- och forskningsaktörerna där. För att en helhetsbild ska kunna fås ska ansökan också innehålla uppgifter om på vilka orter sökanden planerar inleda verksamhet, även om den plats där utbildning ordnas inte kommer att fastställas i tillståndet.

Av uppgifterna i ansökan ska framgå hur utbildningsanordnaren har tänkt säkerställa att verksamheten håller en tillräckligt hög standard och att de studerande behandlas lika med hänsyn till studiearrangemang och studietillgång. Utbildningsanordnarens rutiner och processer för kvalitetssäkring ska också beskrivas i ansökan. I ansökan ska också lämnas en redogörelse för bland annat utbildningsanordnarens interna kontroll samt sökandens bokslutshandlingar eller någon annan motsvarande utredning för den föregående räkenskapsperioden. Dessutom ska sökanden redogöra för sin solvens och likviditet och hur dessa har säkerställts när verksamheten inleds och under nästa femårsperiod.

Förutom dessa handlingar kan undervisnings- och kulturministeriet kräva att sökanden lämnar in även andra handlingar och utredningar som ministeriet anser vara nödvändiga.

I 2—3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs att tillstånd som beviljats tidigare ska upphöra att vara giltiga och att undervisnings- och kulturministeriet ska kunna bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan tillståndshavare som inte enligt den föreslagna lagen beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som gäller tills vidare. Ett tillfälligt tillstånd för högst ett och ett halvt år ska kunna beviljas om det behövs för att trygga ställningen för dem som inlett sina studier före den föreslagna lagens ikraftträdande, för omorganisering av produktionen av yrkesinriktad vuxenutbildning eller av nå-

got annat motsvarande särskilt skäl. Tillfälliga tillstånd ska således kunna beviljas exempelvis flera utbildningsanordnare när det är önskvärt att deras verksamheter fusioneras och det förutsätts att de ansöker om ett enda tillstånd inom ett år.

I samband med ändringarna ändras också paragrafens rubrik så att den motsvarar det ändrade innehållet.

5 §. Utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning. I tillståndet att ordna utbildning anges framöver en utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning för sökanden. Utbildningsuppgiften att ordna yrkesinriktad vuxenutbildning ska innehålla nödvändiga bestämmelser enligt vilka utbildningsanordnaren ska fullgöra den uppgift som angetts i tillståndet. Utbildningsuppgiften kan anges så att den gäller yrkesinriktad vuxenutbildning, läroavtalsutbildning eller vardera.

I utbildningsuppgiften kan ingå bestämmelser om till exempel skyldighet att svara för utbildningen inom dyra eller rikstäckande utbildningsområden samt om specialundervisning. Utbildningsområdena kan också begränsas vid behov. På motsvarande sätt som för närvarande är avsikten att de flesta utbildningsanordnare ska kunna ordna utbildning som förbereder för fristående examen inom alla utbildningsområden. I bestämmelserna om utbildningsområden fastställs också inom vilka utbildningsområden tillståndshavaren vid sina läroanstalter ska få ordna teoretisk undervisning inom läroavtalsutbildning. Den svenskspråkiga utbildningens särdrag kommer att beaktas i tillstånden att ordna utbildning.

Utbildningsformerna kan utgöras av utbildning vid en läroanstalt eller läroavtalsutbildning. I tillståndet ska fastställas de former i vilka utbildningsanordnaren får ordna utbildning. Ordnande av läroavtalsutbildning avviker från ordnande av utbildning vid en läroanstalt. För ordnande av läroavtalsutbildning ska det därför krävas att utbildningsanordnaren har gedigen kompetens i fråga om läroavtalsutbildning. En utbildningsuppgift yrkesinriktad vuxenutbildning ska kunna beviljas också utan rätt att ordna utbildning i

form av läroavtalsutbildning. På motsvarande sätt ska alla anordnare av utbildning i form av läroavtal inte nödvändigtvis ha rätt att ordna utbildning vid en läroanstalt.

Till skillnad från det som gällt tidigare ska tillståndet inte längre innehålla bestämmelser om en utvecklings- och serviceuppgift för arbetslivet eller om antalet studerandeårsverken eller läroavtal inom utbildning som förbereder för fristående examina och inom annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. Det är meningen att utvecklings- och serviceuppgiften för arbetslivet ska bli ett led i den normala verksamheten för de utbildningsanordnare som genomför utbildning med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. I fortsättningen ingår uppgifter relaterade till utveckling av arbetslivet i de grundläggande uppgifterna för de utbildningsanordnare som fullgör en utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning, och i tillståndet att ordna utbildning behöver det inte särskilt beviljas rätt att fullgöra utvecklingsuppgifterna. Enlig 2 § i gällande lag är ett syfte med utbildningen att utveckla arbetslivet. I fortsättningen ska inte heller antalet studerandeårsverken eller läroavtal fastställas i tillståndet. Finansieringsbesluten är det primära kvantitativa styrmedlet för den yrkesinriktade vuxenutbildningen samt för läroavtalsutbildningen. Den nuvarande regleringen genom studerandeantal har visat sig för rigid inom yrkesinriktad vuxenutbildning. Det sker ofta stora och snabba kast i den statliga finansieringsnivån för yrkesinriktad vuxenutbildning. Inom ramen för de ekonomiska stimulansåtgärderna har budgetanslagen tidvis ökat snabbt. Å andra sidan har man tidvis med täta mellanrum gjort avsevärda nedskärningar i den yrkesinriktade vuxenutbildningen i syfte att balansera de offentliga finanserna. Regleringar i form av minimi- eller maximiantal studerade är olämplig med tanke på kraven på flexibilitet och snabb reaktionsförmåga i fråga om den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Finansiering på basis av minimiantalet kan också leda till att statsandelsfinansieringen fördelas på ett oändamålsenligt sätt. Minimiantalet studerandeårsverken och läroavtal behöver därför inte läggas fast i tillståndet att ordna ut-

bildning. Ett maximiantal skulle i sin tur kunna medföra osmidigare möjligheter för utbildningsanordnarna att erbjuda näringslivet och medborgarna möjligheter att få den utbildning som behövs till exempel vid en plötslig strukturomvandling.

5 a §. Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning. Beslut om ändring av tillståndet att ordna utbildning ska fattas av undervisnings- och kulturministeriet. I vanliga fall ska tillståndet ändras på ansökan av utbildningsanordnaren.

På samma sätt som för närvarande ska ministeriet dock i vissa situationer kunna ändra tillståndet på myndighetens initiativ. Att fastställa utbildningsuppgiften ingår i den innersta kärnan för den statliga utbildningspolitiken. Utbildningsuppgiften att ordna yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildningen samt andra bestämmelser i tillståndet att ordna utbildning bör därför kunna ändras utan ansökan, bland annat när utbildningsutbudet avsevärt avviker från utbildningsbehovet. På så vis kan det säkerställas att det finns ett tillräckligt utbildningsutbud inom alla områden utgående från behoven i samhället. Även om det inte alltid ska krävas en framställning från utbildningsanordnaren för att tillståndet att ordna utbildning ska kunna ändras, är utgångspunkten att ändringar i utbildningsuppgiften också i fortsättningen likom för närvarande ska utgå från utbildningsanordnarens initiativ.

Utbildningsanordnaren ska uppfylla villkoren för beviljande av tillstånd också efter det att tillståndet har beviljats. Om utbildningsanordnarens verksamhet inte uppfyller villkoren för beviljande av tillstånd, ska det kunna återkallas. Dessutom kan väsentliga förändringar i utbildningsutbudet och lagstridiga förfaranden i utbildningsanordnarens verksamhet utgöra grund för att återkalla tillståndet. Tillståndet ska också kunna återkallas, om utbildningen inte längre ordnas. Innan tillståndet återkallas ska undervisnings- och kulturministeriet vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

Bestämmelser om hörande av utbildningsanordnaren och andra förfaranden när tillstånden att ordna utbildning ändras eller

återkallas ingår i förvaltningslagen i egen- skap av allmän lag, och bestämmelser om detta föreslås därför inte i denna lag. Vid be- viljande och återkallande av tillstånd ska de allmänna principerna om rättsskydd inom förvaltningen, såsom principerna om lika be- handling, skälighet och ändamålsbundenhet iakttas. Vid återkallande av tillstånd är pröv- ningsrätten snävare än vid beviljande av till- ståndet. Besluten om beviljande och återkal- lelse av tillstånd ska tillförsäkras ett brett stöd genom att de behandlas i vederbörlig ministerarbetsgrupp. Undervisnings- och kul- turministeriet ska motivera besluten.

Statsrådet ska bedöma strukturreformen av utbildningen på andra stadiet i sin helhet med avseende på författningarna och kriterierna för beviljande av tillstånd att ordna utbild- ning innan det slutgiltiga beslutet om till- stånden har fattats.

Undervisnings- och kulturministeriet över- lämnar vid ingången av januari, så snart an- sökningsomgångarna för tillstånd att ordna utbildning eller att driva läroanstalt är över, en utredning till riksdagen som baserar sig på styrgruppens bedömning om hur tillgången till utbildning förverkligats inom ramen för reformen av strukturreformen inom utbild- ningen på andra stadiet och det fria bild- ningsarbetet, så att alla har möjlighet att söka sig till utbildning. I redogörelsen ska ministe- riet särskilt redogöra för den regionvisa och språkliga tillgången till utbildning, huvud- mannaneutraliteten, rätten att fritt söka sig till utbildning och tryggheten av tillgång på kunnig arbetskraft.

Beslut om att ordna utbildning eller lägga ned verksamheten i en statlig läroanstalt ska fattas av undervisnings- och kulturministeriet med iakttagande av samma principer som de som enligt paragrafen gäller för andra utbild- ningsanordnare.

9 §. Yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fort- sättningen kommer yrkesinriktad utbildning som avses i lagen att kunna anordnas endast som utbildning som förbereder för yrkesin- riktad grundexamen, yrkesexamen eller spe- cialyrkesexamen. Det föreslås därför att pa- ragrafen, som gäller ordnande av annan yr- kesinriktad tilläggsutbildning än sådan som

förbereder för yrkesexamen eller specialyr- kesexamen, upphävs.

18 §. Finansiering. Det föreslås att 3 mom. preciseras så att det gäller utbildningsanord- nare i stället för anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning. Enligt momentet kan en utbildningsanordnare med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kultur- verksamhet beviljas utvecklingsstöd inom ramen för de anslag som tagits in i statsbud- geten. Bestämmelsen ändras inte i sak, men eftersom tillstånd inte längre kommer att be- viljas för yrkesinriktad tilläggsutbildning bör terminologin preciseras.

1.4 Lagen om fritt bildningsarbete

4 §. Tillstånd att driva läroanstalt. Paragra- fen innehåller bestämmelser om tillstånd att driva en läroanstalt för fritt bildningsarbete.

Paragrafens rubrik, i dess finska språk- dräkt, ändras enligt förslaget. Enligt gällande lag lyder rubriken för 4 § i sin finska språk- dräkt "Oppilaitoksen ylläpitäminen", som en- ligt förslaget ändras till "Oppilaitoksen yllä- pitämislupa". Samtidigt föreslås att bestäm- melserna i 4 § om ändring och återkallelse av tillstånd att driva läroanstalt överförs till ett nytt 4 a § i lagen.

Det föreslagna 4 § 1 mom. motsvarar gäl- lande 1 mom.

En förutsättning för att tillstånd ska bevil- jas är enligt gällande 2 mom. att ett bild- ningsbehov föreligger och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsätt- ningar att driva läroanstalten och ordna ut- bildningen. Det föreslås att det till momentet fogas en bestämmelse om att sökandens sam- lade verksamhet ska beaktas när de ekono- miska förutsättningarna bedöms. Bestämme- len preciserar att när den statliga finansie- ringen minskar, krävs det en ekonomiskt sett tillräckligt stark huvudman för att en läroan- stalt för fritt bildningsarbete ska kunna drivas. När huvudmannens ekonomiska förut- sättningar bedöms ska den ekonomiska situa- tionen för sökandens samlade verksamhet beaktas. Således ska man i tillståndsförfaran- det kunna beakta till exempel den examens- inriktade utbildning huvudmannen bedriver och dess effekt på dennes ekonomiska förut-

sättningar att upprätthålla en läroanstalt inom det fria bildningsväsendet. Liksom för närvarande bedöms huvudmannens ekonomiska situation redan för närvarande med hjälp av nyckeltal som beskriver verksamhetens lönsamhet, solvens och likviditet.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om frågor som bestäms i tillståndet, och bestämmelsen motsvarar till denna del gällande 3 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska tillståndet innehålla uppgifter om huvudmannen och läroanstalten, läroanstaltens utbildningsuppgift, undervisnings- och vid behov dess särskilda utbildningsuppgift samt andra villkor i anslutning till ordnandet av undervisningen. Liksom för närvarande ska man vid fastställandet av utbildningsuppgiften kunna betona läroanstaltens värdegrund och ideella grund eller andra särdrag för utbildningsuppgiften samt utbildning som förebygger utslagning. Bestämmelsen i gällande moment, enligt vilket beslut om ändringar i tillståndet fattas av undervisnings- och kulturministeriet, slopas eftersom bestämmelser om ändring i tillståndet enligt förslaget ska ingå i ett nytt 4 a §.

Enligt gällande 4 mom. kan en kommun eller samkommun slå samman sina läroanstalter för fritt bildningsarbete med andra läroanstalter som kommunen eller samkommunen driver. Enligt förarbetena till bestämmelsen kan kommunen eller samkommunen sammanslå en läroanstalt den upprätthåller med andra läroanstalter i kommunen (RP 86/1997) rd.) Bestämmelsen har förblivit av ringa betydelse, eftersom man inte lagstiftningsvägen heller begränsat möjligheten för privata huvudmän att fusionera en läroanstalt inom det fria bildningsarbetet med andra läroanstalter. För fusionerade läroanstalter finns särskilda bestämmelser till exempel om personalen och fastställande av statsandel.

Det föreslagna 5 mom. motsvarar gällande 6 mom. Enligt bestämmelsen gäller i fråga om förvaltningen av en privat läroanstalt vad som bestäms i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata, om inte något annat bestäms i gällande lag.

4 a §. Ändring och återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt. Enligt förslaget fogas ett nytt 4 a § till denna lag, med bestämmelser om ändring och återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt. I gällande lag finns bestämmelser om ändring i tillståndet att driva läroanstalt i 4 §.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. beslutar undervisnings- och kulturministeriet efter ansökan om ändring eller återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt. Undervisnings- och kulturministeriet ska utan huvudmannens ansökan kunna ändra utbildningsuppgiften som fastsällts i tillståndet att driva läroanstalt samt andra bestämmelser angående tillståndet, om kraven för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls eller om orsaker som har samband med drivandet av läroanstalten eller förutsättningarna för drivandet av läroanstalten kräver det.

I 4 a § 2 mom., ingår de föreslagna bestämmelserna om återkallelse av tillstånd att driva läroanstalt. Enligt bestämmelsen kan undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan återkalla tillståndet om kraven för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls eller om bestående förändringar i bildningsbehovet eller andra vägande skäl som hänger samman med ordnandet av utbildningen kräver det eller om utbildningen i övrigt ordnas så att den väsentligt strider mot lagen om fritt bildningsarbete eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. På begäran av undervisnings- och kulturministeriet ska huvudmannen lämna en redogörelse som behövs för att utreda de omständigheter som avses i detta moment. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar huvudsakligen gällande 4 § 5 mom., enligt vilket undervisnings- och kulturministeriet efter att ha hört huvudmannen kan återkalla tillståndet, om bestående förändringar i bildningsbehovet eller andra vägande skäl som hänger samman med ordnandet av utbildningen kräver det eller om utbildningen ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

I förslaget till paragrafens 2 mom. ingår därtill en bestämmelse om att huvudmannen på begäran av undervisnings- och kulturministeriet ska lämna en redogörelse som behövs för att utreda de omständigheter som avses i detta moment. Bestämmelsen är relevant i synnerhet när ett ärende som gäller

återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt väcks på undervisnings- och kulturministeriets initiativ. Handlingar som rör huvudmannens bokföring och administration samt andra handlingar som huvudmannen kan använda för att påvisa att villkoren för beviljande av tillstånd är uppfyllda är exempel på en sådan redogörelse som behövs för att klarlägga att villkoren för beviljande av tillstånd är uppfyllda. Undervisnings- och kulturministeriet ska på tjänstens vägnar kunna utreda huvudmannens ekonomiska förutsättningar att driva en läroanstalt med beaktande av den beräknade samlade effekten av den krympande statliga finansieringen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt förslaget innehåller 3 § 5 mom. i gymnasielagen, 8 § 5 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 4 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

De utredningar som ska fogas till ansökan beskrivs ovan i detaljmotiveringen. Även i 4 § 5 mom. i lagen om fritt bildningsarbete föreskrivs enligt förslaget att närmare bestämmelser om ansökan om tillstånd att driva läroanstalt och de utredningar som fogas till ansökan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt förslaget föreskrivs i 19 § 2 mom. i gymnasielagen att bestämmelser om förfarandet vid ansökan till utbildning som avses i denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås en bestämmelse om

upphörande av giltigheten för tidigare utfärdade tillstånd. Tillståndens giltighet upphör enligt förslaget när denna lag träder i kraft.

I 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås en bestämmelse att lagen tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter. Detta innebär att man enligt förslaget på tillstånd som träder ikraft från och med ingången av 2017 tillämpar bestämmelserna i ovan nämnda lagar, även om tillstånden beviljas inom loppet av 2016.

Enligt 4 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i gymnasielagen, lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås en bestämmelse om att undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning. Ett tillfälligt tillstånd kan enligt förslaget beviljas en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har ett tillstånd att ordna utbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas, om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande, för omorganisering av verksamheten eller om andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 4 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier

På grund av den föreslagna revideringen av tillstånden att ordna utbildning kan det komma att uppstå situationer där sådana utbildningsanordnare som ordnat utbildning när denna lag träder ikraft inte längre beviljas tillstånd. Med tanke på sådana situationer ska det enligt förslaget i ikraftträdelsebestämmelserna föreskrivas att en studerande alltid, oavsett ifall giltigheten för utbildningsanordnarens tillstånd att ordna utbildning upphör, har rätt att fullfölja de studier han eller hon

påbörjat. I så fall föreslås att undervisnings- och kulturministeriet anmodar någon annan utbildningsanordnare att ordna utbildningen för de studerande. En studerande har rätt att bestämma om han eller hon överflyttas till den nya utbildningsanordnaren. I praktiken fattas beslutet om en utbildningsanordnarens skyldighet att ta in studerande i samband med besluten om förnyande av tillstånden att ordna utbildning.

Enligt förslaget är besluten gällande de nya tillstånden att ordna utbildning som träder i kraft vid ingången av 2017 avgiftsfria.

De tillstånd att driva läroanstalt för fritt bildningsarbete som är giltiga kommer att kvarstå som sådana tillstånd att driva läroanstalt som avses i denna föreslagna lagen. Bestämmelserna i den föreslagna lagen ska iaktas i de beslut om tillstånd att driva läroanstalter som träder i kraft vid ingången av 2017. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen i 4 § 5 mom. i lagen om fritt bildningsarbete ska undervisnings- och kulturministeriet, efter att ha hört läroanstalten i fråga, kunna återkalla tillståndet att driva läroanstalt räknat från den 1 januari 2017, om till exempel kravet på ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalten inte längre uppfylls.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet har bedömt tillståndsvillkoren mot 123 § 2 mom. i grundlagen i samband med regeringens proposition med förslag till ändringar av yrkeshögskolelagen (se GrUU 9/2013 rd och GrUU 74/2002 rd). Utskottet har ansett att enligt förarbetena till grundlagen (GrUB 10/1998 rd) hänvisar den här typen av regleringsreservation i grundlagen till att den mer ingående regleringen bestäms utifrån en kombination av grundlagen och en vanlig lag. Det har inte ansetts vara något problem i konstitutionellt hänseende att det krävs tillstånd för att få driva utbildning. Även om statsrådet enligt förslaget skulle ha rätt att fritt bevilja tillstånd för yrkeshögskola lade utskottet fast att lagstiftningsordningen inte påverkas. Återkallelse av tillstånd är en myndighetsåtgärd som in-

griper betydligt mer kraftfullt i en sammanslutnings rättsliga ställning än avslag på ansökan. Bestående tillstånd är inte i sig skyddade mot åtgärder från lagstiftarens sida. Eventuella inskränkningar visavi lagstiftaren kan hänga samman med skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna. Men tillståndshavaren bör kunna lita på att tillståndsvillkoren håller och är skyddade mot ändringar som inte är kopplade till särskilda orsaker eller skeenden som inträffat efter att tillståndet beviljades (GrUU 19/1998 rd). När tillståndet upphör att gälla påverkas den rättsliga ställningen för den sammanslutning som är huvudman på samma sätt som när tillståndet återkallas, vilket också kan göras när det sker väsentliga förändringar i utbildningsbehovet. Tillståndshavaren har alltså inte någon grundad anledning att tro att tillståndet fortgår.

Utskottet har ansett att det att tillståndet upphöra att gälla också påverkar de studerande som studerar vid läroanstalter som läggs ner och som inte hinner bli klara med studierna innan lagen träder i kraft. Förslaget är av betydelse med avseende på 16 § 2 mom. i grundlagen, som föreskriver att det allmänna ska säkerställa lika möjligheter för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov också få annan utbildning än grundläggande utbildning. Därför är det enligt utskottets mening viktigt att de studerandes villkor tryggas i en övergångsbestämmelse om temporärt tillstånd och möjlighet att slutföra studierna.

I denna proposition föreslås det att de tillstånd att ordna utbildning som är giltiga ska upphöra att vara giltiga. Undervisnings- och kulturministeriet ska bevilja nya tillstånd på basis av utbildningsanordnarnas ansökningar. En ändamålsenlig analys av nätet av anordnare behövs när omvärlden och utbildningsbehovet förändras, vilket kan betraktas som exempel på sådana väsentliga förändringar som grundlagsutskottet avser. Undervisnings- och kulturministeriet ska kunna bevilja ett tillfälligt tillstånd, om det anses att tillståndet behövs för att trygga ställningen för dem som inlett sina studier före lagens ikraftträdande eller om en omorganisering av

verksamheten eller andra särskilda skäl kräver detta.

Propositionen bör även granskas i förhållande till bestämmelsen i 16 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilken det allmänna skall, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Därtill bör propositionen granskas i förhållande till grundlagens 6 § till den del paragrafen gäller likställdhet. Möjligheter på lika villkor innebär bland annat att var och en ska tillförsäkras de möjligheter som anges i grundlagens 16 § 2 mom., bland annat i fråga om tillräckliga tjänster samt oberoende av boningsort. Enligt propositionen strävar man att genom en omorganisering av nätverket av utbildningsanordnare försäkra sig om att ovan nämnda kulturella rättigheter tryggas. Propositionen riktar särskilt in sig på att trygga att anordnarnätet ska vara välfungera-

de och erbjuda tjänster av hög kvalitet. Nätverket av utbildningsanordnare och nätet av verksamhetspunkter är två skilda saker. Med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna är det relevanta att det finns ett tillräckligt heltäckande nätverk av verksamhetspunkter, som tryggar tillgången till utbildning. Tillgången till utbildning bedöms även inom ramen för beviljande av tillstånd att ordna utbildning, eftersom en väsentlig förutsättning för beviljande av tillstånd är det regionala eller riksomfattande utbildningsbehovet. I tillståndsprövningen ska man dessutom enligt förslaget beakta riksomfattande eller regional särdrag inom ramen för tillgången till utbildning.

Med stöd av det föregående anser regeringen att de föreslagna lagarna kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om ändring av gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen (629/1998) 3 och 4 § samt 19 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1044/2013 och 19 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1044/2013, som följer:

3 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska. Tillstånd kan också beviljas för undervisning utomlands. Tillståndet inbegriper rätten att ordna utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning.

Utbildning som avses i denna lag kan också, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas vid statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten vid statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i denna paragraf och i 4 §.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och utbudet samt till sökandens prognos för antalet studerande. Vidare förutsätts att sökanden har yrkeskompetens, ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att sörja för att den utbildningsuppgift som avses i denna lag fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges de kommuner i vilka utbildningen ordnas, undervisningsspråket, utbildningsformerna, en särskild utbildningsuppgift samt andra behövliga villkor, skyldigheter och utvecklingsuppgifter som gäller ordnandet av utbildningen. Utbildningsanordnaren beslutar om läroanstalterna i de kommuner som anges i tillståndet.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallelse av ett tillstånd att ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra de bestämmelser och övriga villkor i tillståndet som avses i 3 § 4 mom., om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet eller om de övriga krav för att ordna utbildning som avses i 3 § 3 mom. inte uppfylls.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller om utbildningen inte uppfyller de krav som anges i 3 § 3 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas så att den väsent-

ligt strider mot denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

19 §

Ansökan om inträde

Bestämmelser om förfarandet vid ansökan till utbildning som avses i denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att ordna gymnasieutbildning som är giltiga när denna lag träder i kraft upphör att vara giltiga vid ikraftträdandet.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tid-

punkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har ett tillstånd att ordna utbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande eller om omorganiseringen av verksamheten eller andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier enligt gymnasielagen som studerande för en utbildningsordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 3 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 fattas avgiftsfritt.

2.

Lag**om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 8 och 9 § samt 17 § 1 och 3 mom., av dem 8 och 9 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 951/2011 samt

fogas till lagen en ny 9 a § och till 27 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 931/2011, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 951/2011 samt ett nytt 6 mom., som följer:

8 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och förberedande utbildning som ordnas vid en läroanstalt samt utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen och avläggs som fristående examina vid en läroanstalt enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska.

Bestämmelser om beviljande av tillstånd som gäller yrkesinriktade grundexamina inom läroavtalsutbildning finns i 4 och 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Utbildning som avses i denna lag kan också, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas i statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten i statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i 8—9 a §.

En förutsättning för att tillstånd enligt 1 mom. ska beviljas är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande och regionala utbildningsbehovet och utbudet. Vidare förutsätts att sökanden har yrkeskompetens samt ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att sörja för att den utbildningsuppgift som avses i 9 § fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Utbildningsuppgift

I ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 8 § anges utbildningsuppgiften, som innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsområden, examina, utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning, utbildning som förbereder för arbe-

te och ett självständigt liv, undervisnings-
språket, de kommuner i vilka utbildningen
kan ordnas, antalet studerandeår, en särskild
utbildningsavgift samt andra villkor, skyl-
digheter och utvecklingsavgifter som gäller
ordnandet av utbildningen.

9 a §

Ändring av utbildningsavgiften och återkal- lelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring av utbildnings-
avgiften och återkallelse av ett tillstånd att
ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan
utan ansökan ändra den utbildningsavgift
som angetts i tillståndet att ordna utbildning
eller återkalla tillståndet, om

1) betydande förändringar som har sam-
band med det riksomfattande eller regionala
utbildningsbehovet, utbildningsutbudet eller
ordnandet av utbildning eller andra särskilda
skäl eller de allmänna ekonomiska verksam-
hetsförutsättningarna kräver detta,

2) den utbildning som avses i tillståndet
inte längre ordnas eller om utbildningen inte
längre uppfyller de krav med avseende på
yrkeskompetens samt ekonomiska och verk-
samhetsmässiga förutsättningar som anges i
8 § för beviljande av tillstånd eller om ut-
bildningen annars ordnas så att den väsentligt
strider mot denna lag eller bestämmelser och
föreskrifter som har utfärdats med stöd av
den.

17 §

Läroavtalsutbildning

Utbildning som huvudsakligen ordnas på
arbetsplatsen kan grunda sig på ett skriftligt
arbetsavtal för viss tid (*läroavtal*) som ingås
mellan en studerande som fyllt 15 år och ar-
betsgivaren. Ett läroavtal kan ingås om ar-
betsgivaren och utbildningsanordnaren som
avses i 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenut-
bildning på det sätt som närmare bestäms ge-

nom förordning av statsrådet har kommit
överens om att ordna läroavtalsutbildning.
Om läroavtalets innehåll och utbildningser-
sättning som betalas till arbetsgivaren be-
stäms närmare genom förordning av statsrå-
det.

Utan hinder av 27 § 3 mom., 31 och 35 §
samt 37 § 2 och 3 mom. gäller om läroav-
talsutbildning vad denna lag särskilt be-
stämmer om sådan utbildning eller vad som
avtalas med stöd av 1 mom.

27 §

Grunderna för antagning av studerande

För antagning som studerande till en yrkes-
inriktad grundexamen som avläggs som
grundläggande yrkesutbildning krävs utöver
det som anges i 1 mom. att den som ansöker
om att bli antagen som studerande inte har

1) sådan yrkesinriktad grundexamen som
avses i denna lag eller motsvarande tidigare
examen eller utbildning,

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yr-
kesexamen eller specialyrkesexamen som av-
ses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning
eller motsvarande tidigare examen,

3) högskoleexamen, eller

4) en utländsk examen som motsvarar ut-
bildning som avses i 1—3 punkten.

Med avvikelse från bestämmelserna i 2
mom. kan en person dock antas som stude-
rande även om han eller hon avlagt en sådan
examen som avses i 2 mom. om avläggande
av yrkesinriktad grundexamen som grund-
läggande yrkesutbildning är motiverat av sär-
skilda skäl som hänför sig till den studeran-
de.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Giltigheten för tillstånd att ordna yrkesut-
bildning som beviljats enligt de bestämmel-
ser som gällde när denna lag träder i kraft
upphör vid denna lags ikraftträdande.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har beviljats tillstånd att ordna utbildning enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande, för omorganisering av verksamheten eller om

andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 8 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 fattas avgiftsfritt.

3.

Lag**om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 9 §, sådan den lyder i lag 1013/2005,
ändras i lagen 1, 4 och 5 § samt 18 § 3 mom., av dem 1 § sådan den lyder i lag 788/2014, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 952/2011, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1013/2005 och 952/2011 samt 18 § 3 mom. sådan den lyder i lag 1013/2005, samt
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina och om utbildning som förbereder för dessa examina (yrkesinriktad vuxenutbildning).

4 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen vid en läroanstalt eller inom läroavtalsutbildning, samt tillstånd att ordna yrkesinriktade grundexamina inom läroavtalsutbildning enligt 17 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och utbildning som förbereder för dessa examina. Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska. Därtill kan tillstånd beviljas för att ordna statsfinansierad förberedande utbildning för förvärvs- och trafikflygarket.

Bestämmelser om beviljande av tillstånd att vid en läroanstalt ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen finns i 8 och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Utbildning enligt denna lag kan, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas också i statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten i statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i 4—5 a §.

En förutsättning för att bevilja ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och utbudet. Vidare förutsätts att sökanden har tillräckligt omfattande kompetens för yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning samt samarbete med arbetslivet för att kunna fullgöra sin utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning enligt 5 § samt yrkesmässiga, ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att ordna utbildningen på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Den kompetens med avseende på yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning som avses i 4 mom. i denna paragraf ska påvisas i relation till den utbildningsuppgift ansökan gäller. I bedömningen av förutsättningarna för att ordna utbildning i form av läroavtalsutbildning, beaktas även kunnande som gäller ordnande av läroavtalsutbildning för unga.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning

I det tillstånd att ordna utbildning som avses i 4 § anges en utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning, som innehåller behövliga bestämmelser om undervisningsspråket, utbildningsområden, utbildningsformer, en särskild utbildningsuppgift samt om andra villkor, skyldigheter och utvecklingsuppgifter som gäller ordnandet av utbildningen.

5 a §

Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallelse av ett tillstånd att ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet eller andra särskilda skäl som har samband med ordnandet av utbildning eller förutsättningarna för att ordna utbildningen kräver detta.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som före-

skrivs i 4 § 3 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

18 §

Finansiering

En utbildningsanordnare som avses i denna lag kan beviljas utvecklingsstöd inom ramen för de anslag som tagits in i statsbudgeten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som är giltiga när denna lag träder i kraft upphör att vara giltiga vid ikraftträdandet.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har ett tillstånd att ordna utbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas, om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande, för omorganisering av verksamheten eller om andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 4 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 fattas avgiftsfritt.

4.

Lag**om ändring av lagen om fritt bildningsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 4 §, sådan den lyder i lagarna 1765/2009 och 1103/2010 samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

4 §

Tillstånd att driva läroanstalt

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att driva sådana läroanstalter som avses i denna lag.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att ett bildningsbehov föreligger och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalten och ordna utbildningen. När de ekonomiska förutsättningarna bedöms ska sökandens samlade verksamhet beaktas. Läroanstalter får inte inrättas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Ett tillstånd ska innehålla uppgifter om huvudmannen och läroanstalten, läroanstaltens utbildningsuppgift, undervisningsspråk och vid behov dess särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnandet av utbildningen. Huvudmannen kan slå samman en läroanstalt för fritt bildningsarbete med en annan läroanstalt som huvudmannen driver.

I fråga om förvaltningen av en privat läroanstalt gäller vad som föreskrivs i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998), om inte något annat bestäms i denna lag.

Närmare bestämmelser om ansökan om tillstånd att driva läroanstalt och de utredningar som fogas till ansökan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 a §

Ändring och återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring eller återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra den utbildningsuppgift som angetts i tillståndet att driva läroanstalt samt andra uppgifter i tillståndet att driva läroanstalt om orsaker som har samband med drivandet av läroanstalten eller förutsättningarna för drivandet kräver detta.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla tillståndet om kraven för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls eller om bestående förändringar i bildningsbehovet eller andra vägande skäl som hänger samman med ordnandet av utbildningen kräver det eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. På begäran av undervisnings- och kulturministeriet ska huvudmannen lämna en redogö-

relse som behövs för att utreda de omständigheter som avses i detta moment.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att driva läroanstalter som är giltiga när denna lag träder i kraft förblir i kraft såsom tillstånd enligt denna lag.

Denna lag tillämpas på beslut om tillstånd att driva läroanstalt som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Undervisnings- och kommunikationsminister *Krista Kiuru*

1.

Lag**om ändring av gymnasielagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i gymnasielagen (629/1998) 3 och 4 § samt 19 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1044/2013 och 19 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1044/2013, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Tillstånd kan också beviljas för undervisning utomlands. Tillståndet inbegriper rätten att ordna utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning.

Gymnasieutbildning kan också, enligt vad ministeriet beslutar, ordnas i statliga läroanstalter. Beslut om att ordna undervisning och att lägga ned verksamheten fattas av ministeriet med *iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 4 § 2 och 3 mom.*

Gymnasieutbildning ordnas i gymnasier, vuxengymnasier och andra läroanstalter.

Föreslagen lydelse

3 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att ordna gymnasieutbildning. *Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska.* Tillstånd kan också beviljas för undervisning utomlands. Tillståndet inbegriper rätten att ordna utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning.

Utbildning som avses i denna lag kan också, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas vid statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten vid statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i denna paragraf och i 4 §.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och utbudet samt till sökandens prognos för antalet studerande. Vidare förutsätts att sökanden har yrkeskompetens, ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att sörja för att den utbildningsuppgift som avses i denna lag fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning

får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges de kommuner i vilka utbildningen ordnas, undervisningsspråket, utbildningsformerna, en särskild utbildningsuppgift samt andra behövliga villkor, skyldigheter och utvecklingsuppgifter som gäller ordnandet av utbildningen. Utbildningsanordnaren beslutar om läroanstalterna i de kommuner som anges i tillståndet.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Tillstånd att ordna utbildning

En förutsättning för att ett sådant tillstånd som avses i 3 § skall beviljas är att utbildning behövs och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges de kommuner i vilka utbildningen ordnas, undervisningsspråket, den form i vilken utbildningen ordnas, en särskild utbildningsuppgift samt andra behövliga villkor som gäller ordnandet av utbildningen. Vederbörande ministerium beslutar om ändringar i ett tillstånd att ordna utbildning.

Ministeriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning om utbildningen inte uppfyller de krav som bestäms i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

19 §

Ansökan om inträde

Särskilda bestämmelser gäller för förfarandet vid ansökan till utbildning som avses i denna lag.

4 §

Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallelse av ett tillstånd att ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra de bestämmelser och övriga villkor i tillståndet som avses i 3 § 4 mom., om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet eller om de övriga krav för att ordna utbildning som avses i 3 § 3 mom. inte uppfylls.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller om utbildningen inte uppfyller de krav som anges i 3 § 3 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas så att den väsentligt strider mot denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

19 §

Ansökan om inträde

Bestämmelser om förfarandet vid ansökan till utbildning som avses i denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att ordna gymnasieutbildning som är giltiga när denna lag träder i kraft upphör att vara giltiga vid ikraftträdandet.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har ett tillstånd att ordna utbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande eller om omorganiseringen av verksamheten eller andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier enligt gymnasielagen som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 3 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari fattas avgiftsfritt

2.

Lag**om ändring av lagen om grundläggande yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) 8 och 9 § samt 17 § 1 och 3 mom., av dem 8 och 9 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 951/2011 samt

fogas till lagen en ny 9 a § och till 27 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 931/2011, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom lag 951/2011 samt ett nytt 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

8 §

*Utbildningsanordnare**Tillstånd att ordna utbildning*

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller *ett statligt affärsverk* tillstånd att ordna utbildning.

Utbildning kan också, enligt vad vederbörande ministerium beslutar, ordnas i statliga läroanstalter.

Utbildning ordnas i yrkesläroanstalter, specialyrkesläroanstalter och andra läroanstalter samt i form av läroavtalsutbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse *tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och förberedande utbildning som ordnas vid en läroanstalt samt utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen och avläggs som fristående examina vid en läroanstalt enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska.*

Bestämmelser om beviljande av tillstånd som gäller yrkesinriktade grundexamina inom läroavtalsutbildning finns i 4 och 5 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Utbildning som avses i denna lag kan också, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas i statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten i statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i 8—9 a §.

En förutsättning för att tillstånd enligt 1 mom. ska beviljas är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande och regionala utbildningsbehovet och utbudet. Vidare förutsätts att sökanden har yrkeskompetens samt ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att sörja för att den utbildningsuppgift som avses i 9 § fullgörs på be-

hörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Tillstånd att ordna utbildning

En förutsättning för att ett sådant tillstånd som avses i 8 § skall beviljas är att utbildning behövs och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges utbildningsuppgiften, vilken innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsstadier, utbildningsområden, examina, undervisningsspråket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, antalet studerande, en särskild utbildningsuppgift, *den form i vilken utbildningen ordnas samt andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen*. I fråga om ändring av utbildningsuppgiften beslutar undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra de bestämmelser som gäller utbildningsområdena, examina och antalet studerande samt andra bestämmelser ifall utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet.

Ministeriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning om utbildningen inte längre uppfyller de krav som bestäms i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

Beslut om att ordna utbildning och att lägga ned verksamheten i en statlig läroanstalt fattas av ministeriet med iakttagande i tillämpliga delar av 1—3 mom.

9 §

Utbildningsuppgift

*I ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 8 § anges utbildningsuppgiften, som innehåller behövliga bestämmelser om utbildningsområden, examina, utbildning som förbereder för grundläggande yrkesutbildning, utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv, undervisnings- språket, de kommuner i vilka utbildningen kan ordnas, *antalet studerandeår*, en särskild utbildningsuppgift samt andra *villkor, skyldigheter och utvecklingsuppgifter som gäller ordnandet av utbildningen*.*

9 a §

Ändring av utbildningsuppgiften och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring av utbildningsuppgiften och återkallelse av ett tillstånd att ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra den utbildningsuppgift som angetts i tillståndet att ordna utbildning eller återkalla tillståndet, om

1) betydande förändringar som har samband med det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet, utbildningsutbudet eller ordnandet av utbildning eller andra särskilda skäl eller de allmänna ekonomiska verksamhetsförutsättningarna kräver detta,

2) den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller om utbildningen inte längre uppfyller de krav med avseende på yrkeskompetens samt ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar som anges i 8 § för beviljande av tillstånd eller om utbildningen annars ordnas så att den väsentligt strider mot denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

17 §

Läroavtalsutbildning

Utbildning som huvudsakligen ordnas på arbetsplatsen kan grunda sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid (läroavtal) som ingås mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren. Ett läroavtal kan ingås om arbetsgivaren och en utbildningsanordnare som avses i 8 § på det sätt som närmare bestäms genom förordning har kommit överens om att ordna läroavtalsutbildning. Om läroavtalets innehåll och om utbildningsersättning som betalas till arbetsgivaren bestäms närmare genom förordning.

Utan hinder av 27 § 2 och 3 mom., 31 och 35 § samt 37 § 2 och 3 mom. gäller om läroavtalsutbildning vad denna lag särskilt bestämmer om sådan utbildning eller vad som

17 §

Läroavtalsutbildning

Utbildning som huvudsakligen ordnas på arbetsplatsen kan grunda sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid (*läroavtal*) som ingås mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren. Ett läroavtal kan ingås om arbetsgivaren och utbildningsanordnaren som avses i 4 § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning på det sätt som närmare bestäms genom förordning av statsrådet har kommit överens om att ordna läroavtalsutbildning. Om läroavtalets innehåll och utbildningsersättning som betalas till arbetsgivaren bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

Utan hinder av 27 § 3 mom., 31 och 35 § samt 37 § 2 och 3 mom. gäller om läroavtalsutbildning vad denna lag särskilt bestämmer om sådan utbildning eller vad som avta-

avtalas med stöd av 1 mom. *Utan hinder av 9 § 2 mom. beslutar utbildningsanordnaren om antalet studerande i sådan grundläggande yrkesutbildning som ordnas som läroavtalsutbildning.*

las med stöd av 1 mom.

 27 §

Grunderna för antagning av studerande

För antagning som studerande till en yrkesinriktad grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning krävs utöver det som anges i 1 mom. att den som ansöker om att bli antagen som studerande inte har

1) sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i denna lag eller motsvarande tidigare examen eller utbildning,

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller motsvarande tidigare examen,

3) högskoleexamen, eller

4) en utländsk examen som motsvarar utbildning som avses i 1—3 punkten.

Med avvikelse från bestämmelserna i 2 mom. kan en person dock antas som studerande även om han eller hon avlagt en sådan examen som avses i 2 mom. om avläggande av yrkesinriktad grundexamen som grundläggande yrkesutbildning är motiverat av särskilda skäl som hänför sig till den studerande.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Giltigheten för tillstånd att ordna yrkesutbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde när denna lag träder i kraft upphör vid denna lags ikraftträdande.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har beviljats tillstånd att ordna utbildning enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt till-

stånd kan beviljas om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande, för omorganisering av verksamheten eller om andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 8 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 fattas avgiftsfritt.

3.

Lag**om ändring av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) 9 §, sådan den lyder i lag 1013/2005,

ändras i lagen 1, 4 och 5 § samt 18 § 3 mom., av dem 1 § sådan den lyder i lag 788/2014, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 952/2011, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1013/2005 och 952/2011 samt 18 § 3 mom. sådan den lyder i lag 1013/2005, samt
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina och om utbildning som förbereder för dessa examina *samt om annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som förbereder för fristående examina* (yrkesinriktad vuxenutbildning).

Denna lag tillämpas dessutom på sådan utvecklings- och serviceverksamhet för arbetslivet som bedrivs i samband med yrkesinriktad vuxenutbildning. Med denna verksamhet avses kompetensutvecklingstjänster som erbjuds företag och offentliga samfund, i synnerhet småföretag.

4 §

Utbildningsanordnare

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse eller ett statligt affärsverk tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fråga om beviljande av tillstånd att ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs såsom fristående examen bestäms i 9 § i lagen om yr-

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina och om utbildning som förbereder för dessa examina (yrkesinriktad vuxenutbildning).

4 §

Tillstånd att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att ordna utbildning som förbereder för yrkesexamen eller *specialyrkesexamen vid en läroanstalt eller inom läroavtalsutbildning, samt tillstånd att ordna yrkesinriktade grundexamina inom läroavtalsutbildning enligt 17 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning och utbildning som förbereder för dessa examina.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kesutbildning.

Utbildning enligt denna lag kan, enligt vad vederbörande ministerium beslutar, ordnas också i statliga läroanstalter.

Utbildning enligt denna lag ordnas i yrkesutbildningscentrer för vuxna, riksomfattande särskilda yrkesläroanstalter och andra läroanstalter samt i form av läroavtalsutbildning. Utbildning kan ordnas också i en särskild yrkesläroanstalt som ordnar sådan yrkesinriktad tilläggsutbildning som huvudsakligen behövs för att utbildningsanordnaren eller densnas medlemsammanslutning skall kunna bedriva verksamhet.

Tillstånd beviljas separat för anordnande av utbildning på finska och på svenska. Därtill kan tillstånd beviljas för att ordna statsfinansierad förberedande utbildning för förvärvs- och trafikflygaryrket.

Bestämmelser om beviljande av tillstånd att vid en läroanstalt ordna utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen finns i 8 och 9 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning.

Utbildning enligt denna lag kan, enligt vad undervisnings- och kulturministeriet beslutar, ordnas också i statliga läroanstalter. Undervisnings- och kulturministeriet fattar beslut om att ordna utbildning och avsluta verksamheten i statliga läroanstalter enligt bestämmelserna i 4—5 a §.

En förutsättning för att bevilja ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. är att utbildningen behövs med hänsyn till det riksomfattande eller regionala utbildningsbehovet och utbudet. Vidare förutsätts att sökanden har tillräckligt omfattande kompetens för yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning samt samarbete med arbetslivet för att kunna fullgöra sin utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning enligt 5 § samt yrkesmässiga, ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att ordna utbildningen på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och resultat. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Den kompetens med avseende på yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning som avses i 4 mom. i denna paragraf ska påvisas i relation till den utbildningsuppgift ansökan gäller. I bedömningen av förutsättningarna för att ordna utbildning i form av läroavtalsutbildning, beaktas även kunnande som gäller ordnande av läroavtalsutbildning för unga.

Bestämmelser om ansökan om tillstånd att ordna utbildning och om vilka handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Tillstånd att ordna utbildning

En förutsättning för att ett sådant tillstånd som avses i 4 § skall beviljas är att utbildning behövs och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. Utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

I tillståndet anges en utbildningsuppgift, som innehåller behövliga bestämmelser om undervisningsspråket, utbildningsområden, *antalet studerandeårsverken samt läroavtal i utbildning som förbereder för fristående examina och i annan yrkesinriktad tilläggsutbildning och om en särskild utbildningsuppgift för dessa samt om en utvecklings- och serviceuppgift för arbetslivet och om andra omständigheter som gäller ordnandet av utbildningen och examina.*

Beslut om ändring av tillståndet fattas av undervisnings- och kulturministeriet. Ministeriet kan också utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet. Ministeriet kan utan ansökan ändra antalet studerandeårsverken eller läroavtal som ingår i tillståndet, om utbildningsanordnaren har ordnat utbildning till avsevärt mindre volym än vad som anges i tillståndet. Undervisnings- och kulturministeriet kan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om tilläggsutbildning inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som annars föreskrivs i 1 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den. Innan tillståndet återkallas ska undervisnings- och kulturministeriet vid behov bereda utbildningsanordnaren möjlighet att avhjälpa bristerna.

Beslut om att ordna utbildning och att lägga ned verksamheten i en statlig läroanstalt fattas av ministeriet med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms i 1—3 mom.

Åren 2013 och 2014 får undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan ändra det antal läroavtal som ingår i tillstånd att ordna

5 §

Utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning

I det tillstånd att ordna utbildning som avses i 4 § anges en utbildningsuppgift gällande yrkesinriktad vuxenutbildning och läroavtalsutbildning, som innehåller behövliga bestämmelser om undervisningsspråket, utbildningsområden, *utbildningsformer*, en särskild utbildningsuppgift samt om *andra villkor, skyldigheter och utvecklingsuppgifter som gäller ordnandet av utbildningen.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

utbildning, när detta förutsätts för tryggandet av ett mångsidigt regionalt utbud av utbildning inom ramen för statsbudgeten.

5 a §

Ändring och återkallelse av tillståndet att ordna utbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallelse av ett tillstånd att ordna utbildning.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra utbildningsuppgiften samt andra bestämmelser, om utbildningsutbudet avsevärt skiljer sig från utbildningsbehovet eller andra särskilda skäl som har samband med ordnandet av utbildning eller förutsättningarna för att ordna utbildningen kräver detta.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla ett tillstånd att ordna utbildning, om den utbildning som avses i tillståndet inte längre ordnas eller utbildningen inte längre uppfyller de krav som föreskrivs i 4 § 3 mom. för beviljande av tillstånd eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

9 §

Yrkesinriktad tilläggsutbildning

I fråga om innehållet i, omfattningen av och ordnandet av annan yrkesinriktad tilläggsutbildning än sådan som avses i 8 § beslutar utbildningsanordnaren.

(upphävs)

18 §

Finansiering

En anordnare av yrkesinriktad tilläggsutbildning kan beviljas projekt- och utvecklingsunderstöd för skötsel av de utvecklings- och serviceuppgifter för arbetslivet som nämns i tillståndet att ordna utbildning samt annat utvecklingsstöd inom ramen för de anslag som tagits in i statsbudgeten.

18 §

Finansiering

En utbildningsanordnare som avses i denna lag kan beviljas utvecklingsstöd inom ramen för de anslag som tagits in i statsbudgeten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av lagen om yrkesinriktad vux-
entutbildning som är giltiga när denna lag

träder i kraft upphör att vara giltiga vid ikraftträdandet.

Denna lag tillämpas på tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter.

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja tillfälligt tillstånd att ordna utbildning för en sådan kommun, samkommun, privat sammanslutning eller stiftelse som vid tidpunkten för beviljandet av det tillfälliga tillståndet har ett tillstånd att ordna utbildning som beviljats enligt de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande. Tillfälligt tillstånd kan beviljas, om det behövs för att trygga ställningen för studerande som inlett sina studier före denna lags ikraftträdande, för omorganisering av verksamheten eller om andra särskilda skäl kräver detta. Ett tillfälligt tillstånd att ordna utbildning kan gälla högst till och med den 31 juli 2018.

Om den studerande innan denna lags ikraftträdande inlett sina studier som studerande för en utbildningsanordnare som inte beviljas ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 4 § i denna lag har den studerande dock rätt att slutföra sina påbörjade studier.

Med avvikelse från vad som föreskrivs om avgifter för tillstånd att ordna utbildning ska beslut om tillstånd att ordna utbildning som träder i kraft den 1 januari 2017 fattas avgiftsfritt.

4.

Lag**om ändring av lagen om fritt bildningsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 4 §, sådan den lyder i lagarna 1765/2009
och 1103/2010 samt
fogas till lagen en ny 4 a § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Tillstånd att driva läroanstalt

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att driva sådana läroanstalter som avses i denna lag.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att ett bildningsbehov föreligger och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalten och ordna utbildningen. Läroanstalter får inte inrättas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Ett tillstånd ska innehålla uppgifter om huvudmannen och läroanstalten. I tillståndet ska dessutom fastställas läroanstaltens utbildningsuppgift, undervisningsspråk och vid behov dess särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnandet av utbildningen. *Beslut om ändringar i tillståndet fattas av undervisnings- och kulturministeriet.*

En kommun eller samkommun kan slå samman sina läroanstalter för fritt bildningsarbete med andra läroanstalter som kommunen eller samkommunen driver.

Undervisnings- och kulturministeriet kan efter att ha hört huvudmannen återkalla tillståndet, om bestående förändringar i bildningsbehovet eller andra vägande skäl som hänger samman med ordnandet av utbild-

Föreslagen lydelse

4 §

Tillstånd att driva läroanstalt

Undervisnings- och kulturministeriet kan bevilja en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse tillstånd att driva sådana läroanstalter som avses i denna lag.

En förutsättning för att tillstånd ska beviljas är att ett bildningsbehov föreligger och att sökanden har yrkeskompetens och ekonomiska förutsättningar att driva läroanstalten och ordna utbildningen. *När de ekonomiska förutsättningarna bedöms ska sökandens samlade verksamhet beaktas.* Läroanstalter får inte inrättas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Ett tillstånd ska innehålla uppgifter om huvudmannen och läroanstalten, läroanstaltens utbildningsuppgift, undervisningsspråk och vid behov dess särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnandet av utbildningen. *Huvudmannen* kan slå samman en läroanstalt för fritt bildningsarbete med en annan läroanstalt som huvudmannen driver.

I fråga om förvaltningen av en privat läroanstalt gäller vad som föreskrivs i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998), om inte något annat bestäms i denna lag.

Närmare bestämmelser om ansökan om tillstånd att driva läroanstalt och de utredningar som fogas till ansökan kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

ningen kräver det eller om utbildningen ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

I fråga om förvaltningen av en privat läroanstalt gäller lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998), om inte något annat bestäms i denna lag.

4 a §

Ändring och återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring eller återkallelse av tillståndet att driva läroanstalt.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra den utbildningsuppgift som angetts i tillståndet att driva läroanstalt samt andra uppgifter i tillståndet att driva läroanstalt om orsaker som har samband med drivandet av läroanstalten eller förutsättningarna för drivandet kräver detta.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan återkalla tillståndet om kraven för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls eller om bestående förändringar i utbildningsbehovet eller andra vägande skäl som hänger samman med ordnandet av utbildningen kräver det eller om utbildningen i övrigt ordnas i strid med denna lag eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. På begäran av undervisnings- och kulturministeriet ska huvudmannen lämna en redogörelse som behövs för att utreda de omständigheter som avses i detta moment.

Denna lag träder i kraft den 20 .

De tillstånd att driva läroanstalter som är giltiga när denna lag träder i kraft förblir i kraft såsom tillstånd enligt denna lag.

Denna lag tillämpas på beslut om tillstånd att driva läroanstalt som träder i kraft den 1 januari 2017 eller därefter